

SØR-VARANGER KOMMUNE

Boks 406, 9915 Kirkenes

Tlf. 78 97 74 00. Fax 78 99 22 12

E-post: postmottak@sor-varanger.kommune.no

www.svk.no

Innkalling

Utvalg: Utvalg for levekår
Møtedato: 06.06.2016
Møtested: Møterom Viksjøen, Rådhuset
Møtetid: 10:00

Ved eventuelt forfall, er representantene selv ansvarlig for å innkalle vara.

Varamedlemmer møter etter nærmere innkalling.

Kirkenes, 30.05.2016

Mikkola, Anders
Leder

SAKSLISTE:

Saksnr.:	Sakstittel:	Arkivsak:	U.off:
019/16	SØKNAD OM SERVERINGS- OG SKJENKEBEVILLING FOR NARVESEN 685 KIRKENES LUFTHAVN Saksordfører: Sandra Asmyhr, tlf. 91766624, epost. ka-asmyr@online.no	16/596	§ 13/fvl § 13.1
001/16	TILSTANDSRAPPORT FOR GRUNNSKOLEN 2015-2016 Saksordfører: Tor Kristian Pettersen, epost. tpettersen@mil.no	16/1500	
020/16	PROGRAMAVTALE MELLOM SØR-VARANGER KOMMUNE OG HUSBANKEN 2016-2020 Saksordfører: Anders Mikkola, tlf. 40413496 epost. amikkola74@gmail.com	16/1458	
021/16	SØR-VARANGER KULTURSKOLE - RAMMEPLAN DEL 1 OG 2 Saksordfører: Beate Abrahamsen, tlf. 91532932, epost. beate.abrahamsen@gmail.com	16/1710	

Orienteringer:

- Kl. 12:00-12:30 Presentasjon av RIO-prosjektet v/ Jan Tore Rasvik
- Kl. 12:30-13:00 Kommunalsjef orienterer om Bjørnevatn skole og TFF

SØR-VARANGER KOMMUNE

SAKSFRAMLEGG Sak til politisk behandling

Saksbehandler: Ane-Marie H. Solli, tlf. 78 97 74 40 Enhetsleder: tlf.	Dato: 26.05.2016
Arkivsak: 16/1500	

Kode	Utvalg	Saksnummer	Møtedato
UFLE	Utvalg for levekår		

TILSTANDSRAPPORT FOR GRUNNSKOLEN 2015-2016

Vedlagte dokumenter:

Tilstandsrapport for grunnskolen 2014-2015

Dokumenter i saken:

Kort sammendrag:

Tilstandsrapporten er et av flere dokumenter innenfor kvalitetsarbeidet i kommunen for å sikre forsvarlig system for tilbakemelding til politisk nivå fra skolene. Den skal videre gi kommunen en vurdering om prioriterte satsingsområder framover i tid. Dette må ses i sammenheng med nasjonale føringer og satsinger.

Rapporten har som mål å gi informasjon om innhold, kvalitet og utfordringer. Dette får vi gjennom skolens stemme i rapporten. I rapporten belyser vi mange av de områdene skolene jobber med, og her er rektorene viktige bidragsyttere til rapporten.

Gjennom tilstandsrapporten får vi kunnskap om suksesshistoriene i Sør-Varangerskolen og på administrativt nivå. Samtidig må vi vurdere hvilke utfordringer vi har og iverksette tiltak for å imøtekomme og utvikle oss i henhold til nasjonale og lokale føringer og forankring.

I fjorårets rapport ble det hentet inn innspill fra skoleledere, lærere og elever i forhold til hva de mener skaper den gode Sør-Varanger skolen i innledningen til rapporten.

For rapporten for 2015-2016 vil man også ha med hva skoleeier i Sør-Varanger kommune fremhever som viktig for å skape den gode Sør-Varangerskolen.

I forbindelse med utarbeidelse av tilstandsrapport for grunnskolen for skoleåret 2015/2016 ønsker administrasjonen å legge til rette for innspill fra Utvalg for levekår.

1. Innspill fra Utvalg for levekår vedrørende hva skoleeier fremholder som viktig for å skape den gode Sør-Varanger skolen. Dette kan eksempelvis være viktige verdier for å skape en god skole.
2. Innspill fra Utvalg for levekår vedrørende temaer de ønsker belyst i rapporten. Fast i rapporten ligger resultater for nasjonale prøver, eksamen, standpunktkarakterer, elevundersøkelsen og gjennomføringstall fra videregående skole. Videre rapporteres det på arbeid med læringsmiljø, og utviklingsprosjekter ved skolene.

Faktiske opplysninger:

Kommuneplanens hovedmål:

Sør-Varanger kommune skal utvikles til et lokalsamfunn som gir grunnlag for befolkningsvekst i alle deler av kommunen. Arealdisponering og offentlig service og tjenesteproduksjon skal dimensjoneres ut fra en samlet befolkning på 12.000 innbyggere ved planperiodens utløp, og ha en kvalitet som gjør kommunen attraktiv som bosted og for etableringer og knoppskyting i privat næringsliv.

Hovedmålet vil være retningsgivende for de politiske og administrative prioriteringer i hele den kommunale organisasjon i planperioden. Ut fra dette, skal det gjøres vurderinger i forhold til følgende satsingsområder:

Næringsutvikling:

Infrastruktur:

Barn og ungdom:

Folkehelse:

Kompetansebygging:

Økonomi:

Universell utforming, jfr bestemmelser i plan og bygningslov:

Alternative løsninger:

Forslag til innstilling:

1. Utvalg for levkår melder inn til administrasjonen områder som ønskes belyst i tilstandsrapporten, samt hva skoleeier fremholder som viktig for å skape den gode Sør-Varanger skolen.

Nina Bordi Øvergaard
rådmann

Sør-Varanger kommune

2014/
2015

TILSTANDSRAPPORT FOR GRUNNSKOLEN

Sør-Varanger kommune

09.06.15

Innhold

Innledning – Hva skaper den gode Sør-Varangerskolen?	III
Skoleleder	III
Lærer	IV
Elev	V
Kap 1. Elevenes læringsmiljø	2
1.1 Elevundersøkelsen – resultater	2
1.2 Læringsmiljøprosjektet	4
1.3 Trivselslederprogrammet som miljøfremmende tiltak i grunnskolen	4
Kap 2 Skolene i utvikling	4
2.1 Vurdering for læring	4
2.2 Veilederkorpset	5
2.3 Spesialundervisning	6
2.4 Partnerskap med Kirkenes videregående skole	7
2.5 Samarbeid med andre instanser	8
2.6 Prosjekter i skolene	8
2.6.1 Motivert og forberedt	9
2.6.2 De Utrolige Årene	9
2.6.3 Videreutdanning i praktisk veiledning	10
2.6.4 Økt læring gjennom gode relasjoner – Pasvik skole	11
2.6.5 Samarbeid med Sør-Varanger sjølakseforening og Jarfjord oppvekstsenter	12
2.6.6 Den virtuelle matematikkskolen	13
2.7 Samisk og finsk	13
2.7.1 Finsk som andrespråk i Sør-Varanger kommune	13
2.7.2 Samisk i Sør-Varanger-skolen	14
2.8 Russisk	15
Kap 3 Status i skolene i Sør-Varanger	16
3.1 Nasjonale prøver	16
3.2 Standpunkt karakterer og eksamensresultater	17
3.2.1 Standpunkt karakterer	18
3.2.2 Eksamensresultater	20
3.3 Gjennomføring av 13-årig grunnopplæring	21
3.4 Resultater i kommune barometeret	23
3.5 Økonomi	23

3.6 Utfordringer.....	24
3.7 Nasjonalt tilsyn	25
Kap 4. Satsing i grunnskolen.....	26

Forord

Kommuneplanen har formulerte visjoner innenfor de ulike tjenesteområdene. Blant annet er visjonen for barn og ungdom:

"Barn og ungdom preges av høy sosial og faglig utvikling, noe som oppnås gjennom et oppvekstmiljø basert på trygghet, trivsel, tilhørighet og tilgjengelighet".

Videre har kommunestyret mål om at «Sør-Varanger skal ha en inkluderende skole preget av god kvalitet, trygghet, trivsel og tilgjengelighet.»

En god skole krever kompetente og faglige reflekterte ansatte, å investere i de ansattes kompetanse er å investere i barna. I 2014 avsluttet veilederkorpset sitt oppdrag i kommunen som har vært et toårlig veilederoppdrag, eid av Utdanningsdirektoratet. Alle skolene i kommunen har vært med i prosjektet og har nytt godt av veilederkorpsets kompetanse. Hovedfokus har vært lærende organisasjoner med vekt på struktur i utviklingsarbeidet, skape møteplasser og arbeidsformer som fremmer kunnskapsutvikling og dialog. Læringsmiljø, klasseledelse og kvalitet i skolen har vært sentrale stikkord i prosjektet. Kommunen har utfordringer, og faglig utviklingsarbeid er en kontinuerlig prosess, men som rådmann er jeg stolt over å kunne videreformidle veilederkorpsets oppsummering – Sør-Varanger kommune har så gode lærere at det er en gave!

Mobbing er satt på dagsorden, ikke bare i egen kommune, men også nasjonalt. Kommunestyret har vedtatt nulltoleranse mot mobbing. Likevel utøves mobbing i våre skoler, noe i mindre alvorlig grad, men dessverre har kommunen også noen mer alvorlige mobbesaker. I 2013/2014 sa 5,4 % av våre 7 klassinger og 5 % av våre 10ende klasseelever at de opplevde mobbing 2-3 ganger i måneden. For 2014/2015 er det gledelig å se at det er en stor forbedring på 10.trinn. Her er andelen under publiseringsgrensen, noe som betyr at det er færre som melder at de blir mobbet. For 7.trinn er det en økning, noe som kan gjenspeiles i forhold til antall saker knyttet opp mot læringsmiljø i løpet av inneværende skoleår. Det jobbes jevnt og systematisk med elevenes læringsmiljø. Kommunen er også i gang med å etablere et tverrsektorielt beredskapsteam mot mobbing. Teamet skal jobbe målrettet mot mobbing og på tiltakssiden i mer alvorlige mobbesaker.

Lik fjorårets rapport har vi også i rapporten for 2014/2015 valgt å fokusere på områder som Sør-Varangerskolen jobber med og som er felles satsingsområder. I tillegg har vi valgt ut noen områder som kjennetegner Sør-Varanger kommune.

Tilstandsrapporten er definert som et av mange momenter innenfor kvalitetsarbeidet i kommunen for å sikre forsvarlig system for tilbakemelding til politisk nivå fra skolene. Den skal videre gi kommunen en vurdering om prioriterte satsingsområder framover i tid. Dette må ses i sammenheng med nasjonale føringer og satsinger. Rapporten har som mål å gi informasjon om innhold, kvalitet og utfordringer. Dette får vi gjennom skolens stemme i rapporten. I rapporten belyser vi mange av de områdene skolene jobber med, og her er rektorene viktige bidragsytere til rapporten. Gjennom tilstandsrapporten får vi kunnskap om suksesshistoriene i Sør-Varangerskolen og på administrativt nivå. Samtidig må vi vurdere hvilke utfordringer vi har og iverksette tiltak for å imøtekomme og utvikle oss i henhold til nasjonale og lokale føringer og forankring.

I årets rapport har vi også hentet inn stemmene til skoleledere, lærere og elever i forhold til hva de mener skaper den gode Sør-Varanger skolen. Dette er viktig i forhold til kvalitetsutviklingen i opplæringen i Sør-Varanger kommune.

Innledning – Hva skaper den gode Sør-Varangerskolen?

Skoleleder

«GLANSBILDET»

Staten ved Utdanningsdirektoratet (Udir) har på vegne av oss alle gitt en beskrivelse av hva DEN GODE SKOLE skal være gjennom å beskrive DEN IDEELLE SKOLEN som de selv kaller « GLANSBILDET ». Flere av skolene i Sør-Varanger er vurdert av eksterne vurderere fra Udir opp mot « glansbildet». Skolene ble vurdert ut fra følgende kriterier og tegn på god praksis:

Elevene er motiverte og aktive i læringsprosessen og opplever høy grad av mestring

Det innebærer at elevene deltar i å skape et godt læringsmiljø, de vet hva som er forventet av dem og respekterer skolens regler. De vet hvilke mål de skal arbeide mot og hva de vurderes ut i fra og får trening i å vurdere hvordan de best lærer og hva de har lært, og de behandler hverandre og voksne med respekt.

Personalet står fram som tydelige voksne og tar ansvar for å skape et godt læringsmiljø

Lærerne har en positiv og støttende relasjon til elevene, er proaktive og har klar struktur i undervisningen. De har blick for alle elevene og sikrer at elevene mestrer oppgavene og får den veiledningen som trengs. De gir tydelige tilbakemeldinger med vekt på positiv forsterking, de forplikter seg på skolens regler, er enige om hva som er uakseptabel atferd og reagerer konsekvent ved brudd på reglene.

Skolen legger til rette for godt samarbeid med foreldrene og foreldrenes rådsorgan

Foreldrene medvirker aktivt til trivsel og et godt læringsmiljø. De har kjennskap til hvordan de kan støtte og stimulere elevene i læringsarbeidet. De støtter opp om skolen sine vedtatt regler og er innforstått med konsekvensene av regelbrudd og læringsmiljøet er et tema i møter mellom skole og foreldre.

Skolen er en lærende organisasjon

Alle ansatte har en felles forståelse for hva som kjennetegner et godt læringsmiljø. Skolen har en synlig og tydelig ledelse på alle nivå der ledelsen legger til rette for systematisk refleksjon, erfaringsutveksling og kompetanseutvikling i arbeidet med læringsmiljøet. Skolen evaluerer jevnlig arbeidet med læringsmiljøet og alle involverte deltar aktivt i prioriterte endringsprosesser

NASJONALE MÅL FOR OPPLÆRINGEN

Nasjonale sektormål for grunnopplæringen er at alle elever skal mester grunnleggende ferdigheter som gjør dem i stand til å delta i videre utdanning og arbeidsliv. Alle elever skal inkluderes og oppleve mestring og alle som er i stand til det skal gjennomføre videregående opplæring. Det innebærer at skoleeier er ansvarlig for at elever får den opplæringen de har krav på og at det er ressurser til dette. Skoleledere er ansvarlige for at skolen vurderer elevenes læringsmiljø og læringsutbytte, og at skolen utvikler seg som en lærende organisasjon der lærere som et kollegium samarbeider for å forbedre sin undervisningspraksis. Skoleeier og skoleledere må ha jevnlig dialog om skolens resultater og utvikling og utviklingsstrategier må skje i nær dialog mellom skolene og skoleeier. Undervisningspersonalet skal tilrettelegge, gjennomføre og vurdere opplæringen i tråd med LK06 og i dialog med elever og foresatte slik at hver elev får best mulig utbytte.

DEN GODE SKOLEN SKAL OGSÅ.

Skolen som et av nasjonens viktigste instrument for samfunnsutviklingen, er en arena for forskere, teoretikere, politikere, foreldre, elever, ansatte og befolkningen for øvrig. Alles meninger kan ikke være førendende. Det er derfor utviklet et nasjonalt kvalitetsutviklingssystem (NKVS). Fakta og ikke synsinger får skolen gjennom nasjonale prøver, elev- og foreldreundersøkelser, forskning og evalueringer, tilsyn og andre nasjonale kartlegginger og evalueringer. Skole-Norge har vel 90 % elever som trives og ikke mobbes, er motiverte og deltakende. Av elevene har 15-20 % psykiske plager, nær 10 % har spesialundervisning. Skoler i Sogn- og Fjordane har landets beste resultater på grunn av god foreldredeltakelse, sier forskerne. Hvem som avgjør hva en god skole er og hvordan og hva som skal til for å skape den, kan ikke være avhengig av den enkelte, av media, av ideologier.

Den gode skolen skapes av fellesskapet.

Lærer

Læreren i klasserommet er svært viktig for det som skjer i klasserommet. Udir sier blant annet at læreren skal lede elevenes læring og utvikling. En positiv relasjon mellom lærer og elever er hjørnesteinen i god klasseledelse. Veilederkorpset har vært inne i alle skolene i Sør-Varanger i løpet av skoleåret 2013/2014. I oppsummeringen fra veilederkorpset sier de blant annet at Sør-Varanger kommune har så mange gode lærere at det må sees på som en stor rikdom for kommunen.

Lærerne sier dette om hva som skaper den gode Sør-Varanger skolen:

- Gode relasjoner mellom lærer og elev
- Et godt psykososialt læringsmiljø
- Motiverte lærere som er åpne for nye ideer og som er åpne for spontanitet i undervisninga
- Lærertetthet – viktig for å ivareta og følge opp elevene.
- God ledelse
- Fleksibilitet i forhold til skoledagen.
- Fagutveksling mellom skolene.
- Delingskultur mellom ulike aktører

For å få til dette kreves det at flere faktorer er på plass. Blant disse finner vi:

- Fagpersoner med relevant kompetanse
- Lærere må få være lærere i ordets rette forstand
- Oppdaterte læreverk som er felles for hele kommunen
- Egnete og vedlikeholdte læringslokaler
- Klare mål for hva læringsplattformen It`s learning skal brukes til
- Dataverktøy til alle bør være oppdatert etter dagens behov
- Binding til arbeidsplassen som tidligere.
- Felles planleggingsdager med relevant innhold for de som skal delta
- Det er nødvendig at skolefaglig rådgiver har skolefaglig bakgrunn.
- Samarbeid med eksterne tjenester i kommunen som besitter kompetanse på ulike fagområder som skolen etterspør for å få kortere henvisningstid og veiledning i klasserommet.

Elev

«Verdens beste skole»

Elevundersøkelsen viser at elevene ved skolene i Sør-Varanger trives på skolen. Et stort flertall av elevene sier at de får faglig god utfordring, de opplever mestring og at de er del av et fellesskap i skolen. De opplever også at de har støtte fra lærerne. De aller fleste elevene våre svarer at de har medelever å være sammen med i friminuttene, og det er veldig bra. Skolen er en viktig arena for å fremme vennskap, respekt og toleranse. Dette er et viktig arbeid på alle skolene våre. Gjennom godt og langsiktig arbeid skal et godt læringsmiljø sikres for alle elevene i grunnskolen i Sør-Varanger. Alle har krav på et godt læringsmiljø.

Vi har denne gangen invitert elever fra en av våre skoler til å fortelle hva de mener gjør skolen til verdens beste skole. De sa følgende:

Alle skolene bør ha fine farger på veggene som passer sammen, gode gulv å gå på. Om vinteren må det være varmt inne på skolene, skap til å putte klær og bøker inni som kan låses, persiener, store og høye hyller, myke stoler, raske pc-er, store pulter, toastjern, mikrobølgeovn, matmaskin (som eks. har bagett), drikkeautomat og kantine.

Alle skolene burde ha fysisk aktivitet hver dag, elevene må kunne komme med egne forslag til aktiviteter i kroppsøvingstimene, ha aktiviteter ute (eks. langball). Få lange pause, være mer ute om sommeren, være sosial med andre skoler i Sør-Varanger eller kunne dra andre plasser.

Lærerne må være flinke til å gi positive tilbakemeldinger. Ikke så mange prøver, men må ha andre måter til å vise hva elevene har lært, muntlig/felles aktiviteter i timene og flere utetimer.

Kap 1. Elevenes læringsmiljø

Alle elever har rett til et godt og inkluderende læringsmiljø. Vi forstår begrepet «læringsmiljø» som de samlede kulturelle, relasjonelle og fysiske forholdene på skolen som har betydning for elevenes læring, helse og trivsel. Svært viktig i dette arbeidet er Opplæringslovens kapittel 9a, elevenes læringsmiljø.

En stor del av arbeidet innen dette fokusområdet skal være rettet inn mot elevens individuelle rett til et godt psykososialt miljø.

En annen svært viktig del av godt skolemiljø er også et miljø hvor elever ikke opplever mobbing, trakassering og utestenging. Udir viser til at mesteparten av mobbingen foregår uten at voksne er til stede. Mobbing kan være vanskelig å oppdage, og svært mange av elevene som blir mobbet sier ikke ifra om det som foregår. Det er viktig med systematisk og langsiktig arbeid for å forebygge og håndtere mobbing. www.udir.no

Det er viktig at skoleeier, skoleledere, lærere og annet personale har nødvendig kompetanse til å avdekke og håndtere mobbing. Et av grepene som gjøres for å utvikle kompetanse på dette området er opplæring av undervisningspersonale i «Innblikk». Dette er et sosial-analytisk verktøy for å forebygge og avdekke skjult mobbing. Verktøyet er utviklet av Tove Flack, Læringsmiljøsentret UiS.

PP-tjenesten i Sør-Varanger er en viktig støttespiller i forhold til kunnskap om elevenes læringsmiljø. De bidrar med god kompetanse til å avdekke mobbing og tiltak for å stoppe mobbingen. Våren 2015 har PP-tjenesten gjennomført opplæring av flere av skolene i verktøyet «Innblikk». Gjennom bruk av dette verktøyet skal skolene lettere kunne avdekke skjult mobbing.

En arbeidsgruppe bestående av PPT, enhetsleder for Barne- og familieenheten og skolefagligrådgiver har dette skoleåret jobbet med å få på plass et beredskapsteam mot mobbing. Teamet skal være en støttefunksjon for rektorene i arbeidet med utfordrende mobbesaker. Gjennom deltakelse i «Sjumilssteget» mottar Sør-Varanger kommune skjønnsmidler fra Fylkesmannen i Finnmark som brukes for å igangsette beredskapsteamet.

1.1 Elevundersøkelsen – resultater

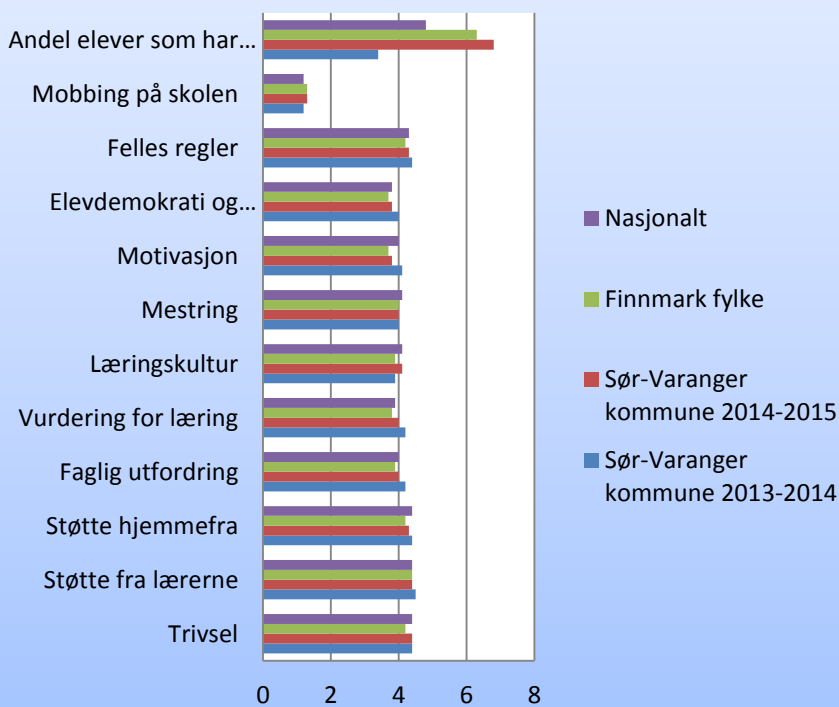
Det har over lengre tid vært sterkt fokus på læringsmiljøet til elevene, dette vises også i spørsmålene som stilles i undersøkelsen for 2014-2015. En av kategoriene som legges til i oversikten over indikatorer og nøkkeltall er andelen av elever som har opplevd mobbing 2-3 ganger i måneden eller oftere. Her vises resultatet i prosent. 3,4 % av elevene på 7 og 10.trinn svarer at de har opplevd mobbing 2 – 3 ganger i måneden. Nasjonalt er dette snittet mye høyere. For vår kommunes del er dette et godt resultat sammenlignet med landet for øvrig, men det betyr likevel at vi har en jobb med å få tallet ennå lavere. Målet er at ingen av elevene i grunnskolen i Sør-Varanger skal oppleve mobbing i skolen. Sør-Varanger kommune har vedtatt en null-toleranse for mobbing og er den visjonen skolene daglig jobber opp imot. Det jobbes jevnt og systematisk med å bedre elevenes læringsmiljø.

Som følge av tilsyn fra Fylkesmannen i Finnmark i 2012, er det utarbeidet en overordnet plan, «Plan for å sikre elevene et godt fysisk og psykososialt miljø i grunnskolen i Sør-Varanger». Med utgangspunkt i planen, skal hver skole utvikle sin lokale plan. Ordensreglementet er også vedtatt i 2012, der skolene utarbeider sitt lokale reglement.

Generelt viser undersøkelsen god trivsel blant elevene. De melder tilbake at de føler både mestring og læring, og de har god motivasjon.

7.trinn

Forklaring til tabell

Resultatene rangeres i poengene 1 – 5, hvor 5 er best. Dette gjelder for alle områdene, bortsett fra mobbing. Her er 1 best.

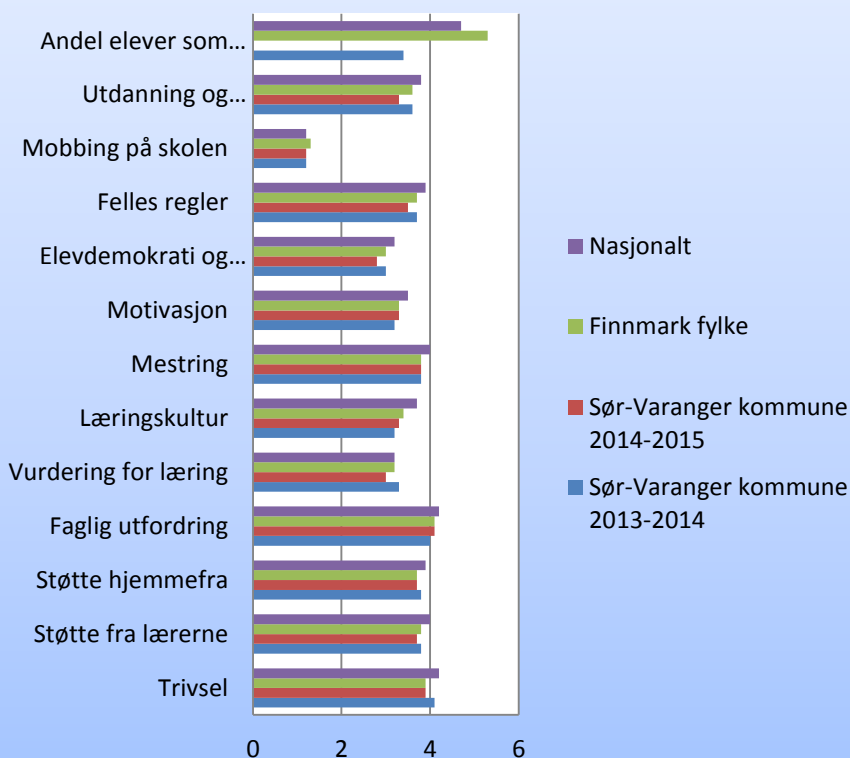
Kort om resultatene:

For 7.trinn skårer vi på eller over nasjonalt snitt nesten alle områder. Når det gjelder spørsmålene om mobbing ser vi en økning i negativ retning. Det er et stort avvik i forhold til fjoråret innen andelen av elever som melder at de blir mobbet 2-3 ganger pr måned.

Noen av skolene har over tid jobbet med utfordrende mobbeproblematikk som gir seg utslag i årets undersøkelse.

For 10.trinn ser vi en fremgang for innen områdene motivasjon, læringskultur og faglig utfordring. Når det gjelder andelen elever som blir mobbet 2-3 ganger pr måned er tallet under publiseringsgrensen, noe som betyr at tallet så lavt at dette ikke tas med i publiseringen i skoleporten.

10.trinn

1.2 Læringsmiljøprosjektet

Fylkesmannen i Finnmark har plukket ut Kirkenes barneskole og Kirkenes ungdomsskole til å delta i Læringsmiljøprosjektet i regi av Utdanningsdirektoratet, med prosjektoppstart januar 2015. Dette prosjektet løper over fire semestre, og skal avsluttes i desember 2016. Prosjektet omhandler arbeid med å avdekke og stoppe mobbing, klasseledelse og organisasjonsutvikling. En deltakelse her vil være et viktig kompetanseløft for Sør-Varanger kommune i forhold til å håndtere saker og utvikle et godt og trygt læringsmiljø for alle elever i grunnskolen.

Begge skolene er godt i gang med arbeidet i dette prosjektet. Det har frem til nå vært gjennomført en samling nasjonalt og en kursdag i Kirkenes for alle ansatte ved de to skolene. Skolene har også hatt første veiledning med sine veiledere.

De første resultater av dette prosjektet vil først være mulig å si noe om etter neste års elevundersøkelse.

1.3 Trivselslederprogrammet som miljøfremmende tiltak i grunnskolen

Trivselsprogrammet er et program for økt aktivitet i friminuttene. Skolene har kjøpt et program hvor en lærer fra skolen er blitt kurset i å drifte et slikt tiltak. I tillegg har skolen kjøpt en utstyrspakke med uteleker. Elever fra 4. til 7. trinn søker på å få være trivselsledere. Klassene velger ut hvem de vil ha som ledere og de sendes på kurs i aktivitets- og trivselsledelse.

Programmet skal supplere skolens øvrige arbeid mot mobbing og for økt aktivitet og trivsel blant elevene. I tillegg til å øke aktivitetsnivået i friminuttene, skal de valgte trivselslederne jobbe for å inkludere alle elevene i leken, slik at ingen går alene.

Kirkenes barneskole velger de nye trivselsledere to ganger i året. Vi opererer hele tiden med 24 og 32 ledere. Lekene som plukkes ut varer i 3 til 4 uker, da møtes lederne og læreren for å evaluere perioden og velge nye leker. Det er viktig å holde faste rutiner slik at elevene føler at jobben de gjør er viktig og nyttig. De bærer vester og er synlige i skolegården. De andre elevene læres opp til å følge råd og veiledning fra trivselslederne.

Som avslutning for jobben de gjør, belønnes lederne med en «Takk for innsatsen dag», da benyttes det fantastiske tilbudet som ligger rett ved skolen, Barentsbadet. Her får elevene kose seg i bassenget med mat og drikke noe som er svært populært.

Det er flere skoler i Sør-Varanger som har kjøpt dette Trivselsprogrammet. Kirkenes barneskole, Sandnes skole, Pasvik skole, Bjørnevatn skole og Hesseng flerbrukssenter. Alle trivselslederne kurses samtidig.

Kap 2 Skolene i utvikling

2.1 Vurdering for læring

I perioden januar - juni har det vært satt av tid til prosjektet VFL. Alle skolene har deltatt i prosjektet. Det er avsatt midler til en ressursperson i 20 % stilling. I tillegg har skolene oppnevnt sine egne

ressurslærere. I 2014 har det vært 2 kompetansehevingsdager for alle ansatte i skolen. Selv om det nasjonale prosjektet nå er avsluttet, skal tema VFL følges opp framover.

Prosjektet er fulgt opp i kommunen med lærende nettverk der alle skolene har hatt fellesmøter med oppfølging/progresjon i henhold til vedtatt plan for VFL. Det har vist seg å være nyttig å ha et felles tiltak/prosjekt for alle skolene, der målet er å heve kompetansen og innsatsen innenfor et område lærerne allerede er forpliktet å jobbe med.

2.2 Veilederkorpset

Veilederkorpset har hatt 4 samlinger i kommunen. Da deltakerne fra veilederkorpset kom, var det satt av tid til ekstern veiledning på skolene, møter med skoleledere og administrasjon. I juni ble satsingen avsluttet med felles samling for skoleledere og skoleeier i Alta. Sør-Varanger kommune var en av bidragsyterne med fremlegg av sitt prosessarbeid i forhold til utarbeiding av Tilstandsrapporten for 2013. Siste samling med veilederkorpset var i starten av 2015, da i form av gjenbesøk av alle veilederne. Skoleeier møtte veilederkorpset til en oppsummering av observasjoner og resultater. Det var svært gode tilbakemeldinger, og det ble poengtert at Sør-Varanger har mange svært dyktige skoleledere. Veilederkorpset beskrev også det pedagogiske personalet som en stor og viktig rikdom for kommunen vår.

I sin sluttrapport til skoleeier pekte veilederkorpset på både sterke sider og hva de anser som en utfordring for kommunen. De sier at kommunen har flere sterke sider som kan bygges videre på:

- *Politisk interesse for innhold og kvalitet i skolen.*
- *Administrativ skoleeier er aktiv og utviklingsorientert, og bevisst på utfordringene i grunnskolen i Sør-Varanger*
- *SVK har samlet sett gode lærerkrefter og mye pedagogisk spisskompetanse både hos lærere og skoleledere.*
- *SVK har en størrelse som muliggjør nettverksarbeid mellom skolene. SVK har flere skoler som har gjennomført vellykket utviklingsarbeid der det er arbeidet i dybden med ulike tema. Skolene kan hente mye kunnskap og ideer hos hverandre.*
- *Kommunen har på plass en kommunal plan for oppfølging av læringsmiljø, jfr § 9 i opplæringsloven*
- *Kommunen har tatt gode grep for å få på plass skoleeiers forsvarlige system*
- *Skolene har gjennom veiledningsprosjektet vist stor evne til å levere og å holde frister*
- *Skolelederne har stor motivasjon for arbeid med kvalitetsutvikling og god dialog med skoleeier*
- *Det er åpen kultur både hos skoleeier og på skolene*
- *Kommunen har et fagnettverk for rektorene, som fungerer som en skolefaglig møteplass mellom nivåene*

Men de kom også med områder hvor de ser at det er knyttet utfordringer til:

- *Å prioritere faglig utviklingsarbeid og kvalitetsutvikling når kommunen hele tiden har store økonomiske utfordringer.*
- *Å holde tydelig fokus på en Sør-Varangerskole, likeverdig tilbud til alle elever og felles verdier og satsingsområder. Sikre samarbeid og effektiv kunnskapsdeling mellom skolene. Gi personalet i skolen fellesopplevelser.*
- *Å sikre økonomiske og personalmessig kapasitet og stabilitet i rådmannens stab, slik at kommunen kan arbeide langsiktig med prioriterte utviklingsområder.*

- Å sette av nok tid til styringsdialog mellom nivåene, god forankring og medvirkning i det pedagogiske fagnettverket i viktige saker.
- Kontinuerlig synliggjøring av eksempler på god praksis i skolene, det er mange suksesshistorier som fortjener å bli referert i hovedutvalget, i fagnettverket, på planleggingsdager eller få en plass i media. Å fortelle de gode historiene fra skolehverdagen er en effektiv måte å styrke skolens omdømme på.

2.3 Spesialundervisning

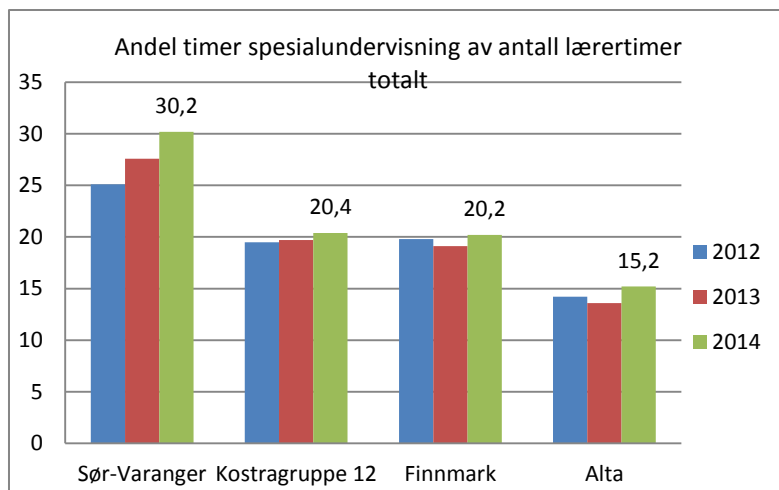
En stor andel av skolenes ressurser går med til spesialundervisning. Dette er en bekymring for Sør-Varanger kommune og det er vedtatt en gjennomgang av spesialundervisning samt at man ønsker å få innspill på eventuelle endringstiltak. Arbeidsgruppa har ferdigstilt sin rapport om bruk av spesialundervisning. Rapport om spesialundervisning skal ses i sammenheng med arbeidet med kommunale satsingsområder og fokus på tilpasset opplæring for å sikre alle elever et godt opplæringstilbud. Det er vedtatt i budsjett for 2015 at man skal utrede muligheten for å se ressurskrevende brukere i sammenheng. Dersom man klarer å samle ressursene i forhold til denne gruppen, og se flere i en sammenheng vil andelen av timer til spesialundervisning kunne gå ned. Flere vil kunne få samme tilpasning i en gruppe, noe som er mindre ressurskrevende enn om hver og en skal motta tilpasset opplæring alene.

Andelen elever i grunnskolen som mottar spesialundervisning i Sør-Varanger er høyere enn snittet for kommunene i vår kostragruppe og Finnmark fylke sett under ett. Utviklingen over tid viser at det er en større økning på 8. – 10.trinn enn på de lavere trinnene. Dette er bekymringsverdig i forhold til bruken av ressurser i grunnskolen.

Når vi sammenligner oss med Alta ser vi at antall timer til spesialundervisning er det dobbelte i Sør-Varanger. Skolene melder det som utfordrende at de har en større andel ressurskrevende brukere hvor tilpasset undervisningsopplegg ikke bare omfatter opplæring innen for opplæringslovens § 5-1 om spesialundervisning, men også helserelaterte tilpasninger som er ressurskrevende.

Videre viser utviklingen over tid at det er timer per elev som øker, og ikke antall elever som mottar spesialundervisning. Ettersom flere av skolene i kommunen ligger i stor geografisk avstand til hverandre har det vært liten tradisjon for å se spesialundervisningen på skolene i sammenheng med hverandre. Man har hittil i mindre grad samlet ressurser og gitt opplæringstilbud samlet.

	Sør-Varanger	Kostragruppe 12	Finnmark	Alta
	2014	2014	2014	2014
Andel elever i grunnskolen som får spesialundervisning	10,1	9,8	9,9	9,6
Andel elever i grunnskolen som får spesialundervisning, 1.-4. trinn	6,6	6,2	6,1	5,4
Andel elever i grunnskolen som får spesialundervisning, 5.-7. trinn	12,4	11,5	11,5	10,9
Andel elever i grunnskolen som får spesialundervisning, 8.-10. trinn	12,4	12,6	13	13,3

	Antall elever med enkeltvedtak om spesialundervisning				Antall timer med enkeltvedtak om spesialundervisning (lærertimer)				Antall assistenttimer i forbindelse med enkeltvedtak om spesialundervisning			
	Barnetrinn		Ungdomstrinn		Barnetrinn		Ungdomstrinn		Barnetrinn		Ungdomstrinn	
	Gutter	Jenter	Gutter	Jenter	Gutter	Jenter	Gutter	Jenter	Gutter	Jenter	Gutter	Jenter
2012/2013	44	16	29	7	430	116,5	245	33,5	236	62	125,5	11
2013/2014	47	20	22	6	384	125,5	227	31	257	88	57	28
2014/2015	49	23	31	13	344	142	362	91	225	123	116	37

2.4 Partnerskap med Kirkenes videregående skole

Sør-Varanger kommune inngikk i desember 2014 partnerskapsavtale med Kirkenes videregående skole (Finmark fylkeskommune). Hovedmålsettingen med partnerskapet er å skape konkrete handlinger som resulterer i at kvaliteten i opplæringen øker og at flere ungdommer i Finmark gjennomfører og består et 13-årig opplæringsløp.

Dette betyr i praksis at samarbeidet mellom grunnskolen og Kirkenes videregående formaliseres og skaper en gjensidig forpliktelse i forhold til og sammen å jobbe for økt gjennomføring av 13-årig grunnopplæring.

Samarbeidet skal foregå på flere plan. Deler av samarbeidet vil være overordnet i forhold til deling av resultater. Det er viktig for kommunen å inneha kunnskap om resultater fra våre egne elever for å kunne justere og forbedre kvaliteten på opplæringen i grunnskolen. Det skal også være et tett samarbeid mellom Kirkenes VGS og grunnskolene i Sør-Varanger kommune med hensyn til å tilby de «svakest presterende elever» et tilpasset undervisningsopplegg før de starter i videregående opplæring og en videreføring av dette opplegget i videregående skole.

Videre skal det også legges til rette for erfaringsutveksling mellom pedagogisk personale i grunnskolen og videregående skole.

2.5 Samarbeid med andre instanser

Grunnskolen har et godt samarbeid med flere hjelpeinstanser blant annet PP-tjenesten, helsesøstertjenesten, BUP og barnevern. Vi ser likevel at vi kan bli ennå bedre på samarbeid. Blant annet i større læringsmiljøutfordringer ser kommunen at det er viktig med et godt tverretattlig samarbeid. Høsten 2014 ble det satt ned en arbeidsgruppe for å etablere et beredskapsteam som kan komme sammen ved utfordrende saker vedrørende læringsmiljøet til elevene, da spesielt rettet inn mot vanskelige mobbesaker.

2.6 Rekruttering og kompetanseutvikling

I Sør-Varanger kommune har vi svært gode lærerkrefter. Høsten 2014 var det 192 lærere fordelt på 166 årsverk i grunnskolen i Sør-Varanger kommune. I 157 årsverk var det lærere med godkjent undervisningskompetanse for de fag/trinn de underviste på, mens 9 årsverk var besatt av personale uten godkjent undervisningskompetanse. Det er et mål om at alle årsverk skal være besatt av lærere med godkjent undervisningskompetanse. Dette krever god plan for rekruttering av fagpersonale. Det å kunne tilby fleksible utdanningstilbud innad kommunen for å rekruttere blant våre egne innbyggere er et godt tiltak da det gir arbeidstakere som allerede er etablert i kommunen, og som gir stabil arbeidskraft.

Våren 2015 ble 5 studenter uteksaminert som allmennlærere her i Sør-Varanger kommune. De hadde da gjennomført et 4-årig utdanningsløp via Høgskolen i Telemark. Klasserommet deres har vært på Sandnes skole, der undervisningen har foregått gjennom lyd/bilde til høgskolen i Telemark. I tillegg til undervisning via lyd/bilde har studentene også deltatt på samlinger i Telemark. 4 av disse studentene er nå klare for undervisningsstillinger i Sør-Varanger kommune. To nye kull er i gang, et via høgskolen i Telemark og den andre via UiT Norges Arktiske universitet.

I løpet av starten av 2015 tok Fylkesmannen i Finnmark initiativ til en mer fleksibel modell for videreutdanning av lærere. Den nasjonale satsingen «Kompetanse for kvalitet» har vist seg å være en kostnadskreven løsning for kommunen. Gjennom initiativet til Fylkesmannen kom det en mer fleksibel løsning på plass, «Finnmarksmodellen». Høsten 2015 tilbys matematikk 1, 1. – 7.trinn samlingsbasert med studiested Kirkenes. Her har 12 lærere fått tilbud som studieplass. I tillegg tilbys matematikk 1, 5. – 10.trinn. Dette er også samlingsbasert med studiested Alta/Tromsø.

I høring fra Kunnskapsdepartementet legges til opp til strengere krav til fagkompetanse for de som underviser på barnetrinn og ungdomstrinn. For å møte disse kravene må det gjennom kartlegging av eksisterende kompetanse i skolene lages en handlingsplan slik at Sør-Varanger kommune sikrer at kompetansekravet oppfylles. Høsten 2015 legges det opp til en kartlegging av eksisterende kompetanse blant personalet i alle skolene i kommunen.

2.7 Prosjekter i skolene

På skolene våre jobbes det med mange gode utviklingsprosjekter. Gjennom fagnettverket dette halvåret, har det blitt lagt vekt på å dele kunnskap og erfaringer rektorene i mellom. Ledergruppen i administrasjonen har også vært invitert inn på disse møtene for å få et innblikk i arbeidet på skolene. Dette har vært nyttig og lærerikt. Videre i dette kapitlet viser vi noe av det det jobbes med på skolene. Vi vil her få et innblikk i prosjekter ved Bjørnevatn skole, Hesseng flerbrukssenter, Sandnes skole, Pasvik oppvekstområde og Jarfjord oppvekstsenter.

2.7.1 Motivert og forberedt

Våren 2014 fikk Bjørnevatn skole innvilget midler pålydende 242 000.- i henhold til søknad for å gjennomføre læringsmiljøprosjektet "Motivert og forberedt" innen utgangen av 2015. Det var godt over 200 skoleeiere som hadde sendt inn søknad om midler hvorav 30 ble innvilget. Prosjektet har følgende hovedmålsettinger:

- Øke antall elever fra Bjørnevatn skole som fullfører videregående skole.
- Bedre elevenes evne til å takle faglige og sosiale utfordringer.
- Bedre læringskultur blant elever, ansatte og foresatte.
- Ansatte og foresatte skal kunne samtale, lytte og gi riktig tilbakemelding for å gi elever bevissthet og motivasjon for læring.
- Bedre arbeid med de 4 grunnprinsipper for Vurdering for læring.

Strategi for gjennomføring av prosjektet

- Skolen har opprettet samarbeid med Øyvind Hammer som er profesjonell aktør/coach innen motivasjon og tankeprosesser hos mennesker for å bevisstgjøre, motivere, gi innsikt og handling på det personlig og faglige plan.
- 4 ganger skoleåret 2014/2015 har skolen hatt sesjoner blant elever, ansatte og foresatte med coach/motivator.

Ved skolen har man fulgt en framdriftsplan hvor coach har vært ved skolen 4 ganger i løpet av skoleåret. Coach har hatt foredrag for elever 7.- 10.trinn, foresatte 1.-10.trinn, skolens ansatte samt at PPT og politisk og administrativ ledelse har vært invitert til deltagelse når man har hatt sesjoner med ansatte. Poenget med dette er at man ønsker en så transparent prosess som mulig og at det er viktig at de som er involvert i Bjørnevatn skole hører det samme og vet hva man jobber for å få til.

Man er i juni 2015 i en evalueringsfase i forhold til prosjektet og hvordan man skal bringe prosjektet videre fra skolestart høsten 2015. Skolen har frist til februar 2016 med å skrive sluttrapport for prosjektet. Per dags dato kan skolen melde om positive tendenser, men det er vil være lite presist innen man har fått inn de nødvendige tilbakemeldinger og evalueringer. Bjørnevatn skole vil kunne gi en utfyllende rapport til skoleeier innen utgangen av januar 2016.

2.7.2 De Utrolige Årene

DUÅ er et nasjonalt program ledet av Universitetet i Tromsø (UiT) i samarbeid med Universitetet i Bergen (UiB) og NTNU i Trondheim og finansiert av Helsedirektoratet

DUÅ er en programserie bestående av åtte utviklingsstøttende programmer for å bygge voksenkompetansen for å fremme positivt samspill barn i mellom og mellom barn og voksne. DUÅ er en av de best dokumenterte programseriene i Norge for å hjelpe barn med atferds-, sosiale- og emosjonelle vansker og deres familier. DUÅ baserer sin teori på moderne utviklingspsykologi, tilknytningsteori, moderne atferdsanalyse, og kunnskap om gruppeprosesser. Programserien tilbyr moduler som dekker både universalforebyggende-, indikert forebyggende- og behandlingstiltak for barn i alderen 0-12 år og deres foreldre.

For skolen, SFO og barnehager læres ansatte opp til universalforebyggende kompetanse som kommer alle barn og elever i aldersgruppen 0 – 12 år til gode. Kompetansen styrker ansattes rolle som klasseledere i skolen og voksenrollen i barnehagene. Behandlingskompetansen og foreldreveiledningen bygges opp i hjelpetjenestene som PPT, barnevern og i helsestasjoner.

I april inviterte Hesseng flerbrukssenter, sammen med rådmannen til informasjonsmøte om DUÅ. Invitasjonen gikk bredt ut til skoler, barnehager, PPT, Barnevern og helsesøstertjenesten. Prosjektledelsen ved UiT informerte om programmet og forskningen rundt barns atferd.

Hesseng flerbrukssenter har gjennom en årrekke jobbet innen programmet De Utrolige Årene (DUÅ), og vil fra høsten 2015 gå i gang med en ny runde med opplæring i programmet. For Hesseng er skoleprogrammet et viktig tiltak for å fremme ansattes kompetanse i klasseledelse og bygging av et godt læringsmiljø.

2.7.3 Videreutdanning i praktisk veiledning

Bakgrunn

Sandnes skole har skoleåret 2014/2015 gjennomført en felles videreutdanning i faget praktisk veiledning (15 stp). Det leveres 12 eksamener som forventes bestått. Noen har fått fritak for eksamen, men alle har deltatt på praktiske øvelser og forelesninger. Kostnaden for gjennomføringen var kr 75000.

Skolens mål:

Gjennom god veiledning skape et positivt læringsmiljø for elever og lærere.

Målet er delvis oppnådd. Læringsmiljøet for lærerne har fått et positivt løft. Dette løftet har kommet gjennom at alle har jobbet med det samme målet. En fellesskolering av et helt personalet gjør at vi får et driv som skaper utvikling hos den enkelte, men samtidig får skoleutviklingen et enda større løft. Lærerne kan nå ta med pedagogiske utfordringer inn i strukturerte veiledningssamtaler og få mulige tiltak for løsning gjennom veiledningen.

Tilbakemeldingen fra lærerne er at de ønsker å videreføre denne arbeidsformen også neste skoleår, og det kommer vi til å legge til rette for.

Elevene har merket studiet i form av at lærerne sitter med flere handlingsalternativer i enkelte situasjoner som oppstår, og noe i form av at elevsamtalene bærer preg av en reflekterende samtale der lærerne i form av gode spørsmål får elevene til å komme frem til egne svar. Vi skal jobbe videre med elevsamtalene og foreldresamtale neste skoleår, og vi forventer at målet skal være oppnådd i løpet av skoleåret 15/16.

Studiet har gjort at verktøykassen til den enkelte lærer er utvidet og dermed har vi fått nye muligheter til å nå den enkelte elev. Vi ser at dette kan brukes som et verktøy i forbindelse med vurdering for læring og i alle læresamtaler.

Den store fordelen med å gjennomføre en felles skolering av et helt personale har vært det felles løftet som har oppstått. Det diskuteres veiledning i pauser og i skolens utviklingstid, og vi har våget å slippe andre inn i egen tankegang og planlegging. Selv om vi ser på Sandnes skole som en åpen organisasjon har vi fremdeles mye å lære av hverandre.

2.7.4 Økt læring gjennom gode relasjoner – Pasvik skole

Det man gjennom erfaring ser, og som skoleforskere stadig minner oss på, er den grunnleggende betydningen en positiv relasjon mellom lærer og elev har for den enkelte elev sin læring. Lærerens fagkompetanse vil alltid være viktig for elevens læring, men det er først når læreren har opparbeidet seg en kjennskap til eleven, basert på trygghet og fortrolighet, at eleven virkelig er mottakelig for læring, og man kan gi eleven den best tilpassede opplæringen. Og det er når man som lærer har opparbeidet seg en slik relasjon til hver elev, at man kan skape det gode klassemiljøet for læring. Et læringsmiljø preget av en slik trygghet vil også skape arena for gode tilbakemeldinger fra elevene, som læreren kan bruke til å tilpasse sin undervisning og sin individuelle veiledning i enda større grad. For å kunne utnytte denne relasjonen optimalt kreves det også god samhandling mellom lærer og foresatte, samt mellom de lærerne som har fagansvar for eleven.

Med dette som utgangspunkt har Pasvik skole satt i gang et langsiktig utviklingsarbeid innen relasjonspedagogikk og relasjonsledelse. Målet med arbeidet er at skolen på sikt skal ha lærere med god praktisk relasjonskompetanse, og at skolen skal preges av dette på en positiv måte, både faglig og sosialt.

Dette er et arbeid som involverer alle ansatte ved skolen, og gjennom diskusjoner og refleksjoner finner vi sammen veien vi skal gå for å nå målet vårt. På denne måten mener vi at arbeidet vil implementeres i hver enkelt, for deretter kunne bli en del av skolens kultur. På veien har vi inne både lokal og ekstern kompetanse. Sistnevnte er Jan Spurkeland, som vil besøke Pasvik skole ved skolestart høsten 2015. Jan er lederutvikler innen relasjonsledelse, og har skrevet flere av bøkene vi henter fagkunnskap fra.

I arbeidet involveres også lærere ved Skogfoss skole, og det er et mål at og de ansatte i Pasvikdalens to barnehager skal kunne ta del i det arbeidet som nå er satt i gang.

2.7.5 Samarbeid med Sør-Varanger sjølakseforening og Jarfjord oppvekstsenter

Jarfjord oppvekstsenters filosofi er at læring kan foregå over alt, bare det legges til rette for det. Skolen anser det derfor som svært viktig at elevene gis mulighet til å lære i og av sitt nærmiljø. Jæmfør Kunnskapsløftets generelle del – Kulturarv og identitet. Her fremheves det at «*Utviklingen av identiteten til den enkelte skjer ved at elever lever seg inn i nedarvede væremåter, normer og uttrykksformer. Opplæringen skal derfor ta vare på og utdype den kjennskapen elevene har til nasjonale og lokale tradisjoner – den lokale historien og de særpreg som vårt bidrag til den kulturelle variasjonen i verden.*» Vi registrerer at elevene allerede fra 1. trinn blir vant til å mestre naturelementene og at de gjennom den opplæringen vi gir, tilegner seg gode kunnskaper om mennesker, natur og miljø.

Jarfjord oppvekstsenter samarbeider med flere lag og foreninger som har tilknytning til bygda og skolen. Siden en stor del av befolkningen i Jarfjord har røtter i den sjøsamiske kulturen, der naturen spiller en meget viktig rolle, og der man har sterke tradisjoner i å høste av naturen etter lokale tradisjoner, så har det vært naturlig for skolen å inngå et samarbeid med Sør-Varanger sjøfiskelag i forbindelse med et treårig prosjekt «Skolen som kulturbærer i forhold til sjøsamisk kultur og sjølaksefiske» som vi startet våren 2012.

Oppvekstsenteret søkte i den forbindelse Sametinget om midler til båt og påhengsmotor, som de fikk innvilget. Våren 2015 ble det søkte om midler til å sette opp en modullavvo i tre, noe som ble innvilget av Sametinget. Lavvoen skal skolen bruke som en utvidelse av prosjektet, og som også skal gjelde de yngste elevene ved skolen.

Samarbeidet er todelt. Elevene og faglærer(e) er en dag i fjæra hos Frank Emil Trasti hvor medlemmer av sjøfiskerlaget holder leksjoner i:

- Røkting av fiskebruk (krokgarn)
- Ta vare på fisken med bløgging og sløyving
- Laksens anatomi: Kjenne igjen viktige organer, hvordan skille villaks fra oppdrettslaks og sykdomstegn hos laks.
- Bøting av garn
- Sikkerhet i småbåt.

Den andre dagen kommer medlemmer fra sjøfiskerlaget til skolen og tilbereder laks på ulike måter:

- Graving
- Speking
- Røyking
- Laksewok

Sør-Varanger sjøfiskelag står for alle ingredienser og utstyr. I tillegg har oppvekstsenteret fått råd og veiledning i forbindelse med kjøp og vedlikehold av båt og motor.

2.7.6 Den virtuelle matematikkskolen

Jarfjord oppvekstsenter har gjennom dette skoleåret prøvd ut «Den Virtuelle matematikkskolen». Dette er et pilotprosjekt som IKT – senteret står bak. Poenget med prosjektet er å sy sammen en side hvor matematikksvake elever får tilgang til instruksjoner, videoer, eksempler, leksehjelp og undervisning. Utgangspunktet er at matematikksvake elever ofte sliter med motivasjonen i faget og trenger å få forklart ting på ulike måter.

Skolen har brukt nettsiden hvor elevene gjennom tema ser på video og eksempler og løser oppgaver. Elevene har også deltatt på matematikkundervisning av en fremragende regner som satt i Drammen. Dette gjennom at elevene fulgte undervisningen på PC og kommuniserte via headsett. De brukte også webcam slik at læreren kunne se elevene.

Noen små utfordringer ble det i forhold til PC ène sin evne til å takle programmet Direct Connect.

2.8 Samisk og finsk

2.8.1 Finsk som andrespråk i Sør-Varanger kommune

I 2013/2014 var det 7 skoler som hadde tilbud om finsk som 2. språk. 108 elever fra 1.-10.kl har fulgt undervisningen og 6 lærere underviste i faget, fem av lærerne har formell undervisningskompetanse. Elevtallet har steget med 12 elever siden forrige skoleår.

For andre gang arrangerte finsklærerne språkbad for finskelever i 4.-10.kl. Språkbadet ble også denne gang arrangert på Skogfoss skole. To skoledager (to overnattinger) ble brukt til tiltaket. 40-45 elever deltok også denne gang. Språkbadene har vært finansiert av Fylkesmannen i Finnmark (FMFI) via midler for «motivasjonsfremmende tiltak for finsk som 2. språk». Skyss er hovedutgiften. Språkbadene gir elevene og lærerne mulighet for å knytte sosiale relasjoner. Faglig har det vært lagt vekt på kulturen delen av fagplanen i finsk som 2. språk; litteratur og finsk/kvensk historie, samt mat-tradisjoner. Språkbadenes formål er å skape et miljø omkring faget, der praktisk bruk av språket har hoved-fokus. Tilbakemeldingene er svært positive og elevene gir uttrykk for at de både får faglige utfordringer og knytter sosiale bånd på tvers av skolene.

Ved hjelp av Nordområdemidler fra FMFI ble det våren 2014 arrangert en felles dagstur for 2.-7.kl, 55-60 elever deltok. Reisemålet var Sevettjärvi skole. Oppholdet var fylt av faglig innhold og sosiale aktiviteter. Enkelt-skoler søker også Nordområdemidler og arrangerer leirskole-opphold for finskelevne i nord-Finland.

Finsklærerne i kommunen har organisert seg i et kommunalt fag-nettverk. En av lærerne er nettverksleder og sørger for innkalling, sakliste og referat, samt Fylkesmannens kontaktperson. Enkelt-lærere spiller inn saker. Utgifter til nettverksarbeid ligger på hver enkelt skole, og det forekommer dessverre at deltakelse i nettverksarbeid ikke kan gjennomføres pga økonomi. Nettverket møtes 6-8 ganger pr år.

Årlig arrangerer Fylkesmennene i Finnmark og Troms lærerseminar der de fleste av Sør-Varangers lærere har deltatt i en årrekke. Seminarenes program dekker faglig påfyll på mange områder for faget, informasjon og diskusjonsområder fra Udir, i tillegg til å være et møtested for finsklærere i hele regionen.

En representant for finsklærerne fra Sør-Varanger deltar også i FMFIs fylkesnettverk for finsklærere med to møter i året. Felles problemområder drøftes, erfaringer utveksles, læringsstøttende materiell utarbeides og det informeres fra Fylkesmannens side, og Fylkesmannen oppdateres på kommunenes arbeid og utfordringer.

Fagets utfordringer er fortsatt at fagets timer hentes fra andre fag, og at skoler som tilbyr faget ikke får kompensert for utgifter som følger med (lærer-timer, læremateriell, ekskursjoner og fagdager, nettverksarbeid og seminarer for finsklærerne).

Lærer-nettverkets erfaringer er at i tillegg til positiv innstilling fra skoleleder, så gir stabil lærer-ressurs (fast og kontinuerlig undervisning) stabilt elev-tall, og dette medfører igjen at fagets status ved skolen hever seg og faget får sin rettmessige plass i skolehverdagen.

2.8.2 Samisk i Sør-Varanger-skolen

Samisk er et fag som tilbys på sju av elleve skoler i Sør-Varanger. Totalt 50 elever ved disse skolene har valgt opplæring i nordsamisk 2 eller 3. Noen av elevene har samisk bakgrunn og noen deltar av interesse for samisk språk og kultur.

For å holde på interessen for samisk undervisning er vi avhengig av stabil lærerkraft som gjør faget forutsigbart og utviklende slik at elever ønsker å delta i faget.

Kommunen har tre lærere som gir opplæring i samisk. Lærerne har all opplæring i samisk og jobber ved flere skoler. De har faste møter og planlegger opplæringa sammen. I tillegg lager de undervisningsopplegg og jobber med vurdering for læring i samisk 2 og 3. Ut fra den samiske læreplanen jobber de med kompetansemål, kriterier og vurdering. All opplæring blir gitt etter læreplan i samisk 3. Lærerne har gjennom nettverksmøter i løpet av skoleåret ferdigstilt lokal læreplan og vurderingskriterier i forhold til karaktersetting i ungdomsskolen.

Hvert år har samisklærerne som mål at alle elevene i kommunen som har samisk skal møtes for å utvikle språket og kulturen noe som har vært veldig vellykket. Elevene trives med å treffe hverandre og dyrke samme interesse.

Fagets kultur-del dekkes bl.a ved deltakelse/presentasjoner på samefolkets dag og gjennom joikeprosjektet som ble videreført. Samisk kultur presenteres også for elevene gjennom bilder og tekster de leser i språkopplæringa. Lærerne planlegger et større felles-tema om skoltesamisk kultur og historie. Dette temaet skal inn i undervisningen skoleåret 2014-2015.

Joikeprosjektet

Gjennom de tre siste årene har Kulturskolen v/ Annemarie Kjeldsø utviklet og drevet joikeprosjektet i skoler og barnehager. Vi er nå i gang med det 4. året. Temaene de tre første årene har vært

1. året 2011-2012 «Joik er sterkere enn krutt»

2. året 2012-2013 «Samisk samarbeidsprosjekt i Sør-Varanger»

3.året 2013- 2014 « Joikeprosjektet i Sør-Varanger 2013-2014»

Eksterne midler har blitt innvilget fra Sametinget, Norsk kulturråd, Finnmark fylke, KKS; Nasjonalt senter for kunst og kultur i opplæringa og Utdanningsdirektoratet.

Målene har vært :

- **Arenabygging:** Styrke fellesskapet blant samiske barn og unge rundt sentrale verdier i samisk kultur. Tilbud til elever som får samisk undervisning i skolen og samisktalende barn i barnehagen. Språk og kulturuttrykk henger tett sammen i alle kulturer og finner mening og utvikles i bruk med fellesskapet som ramme. Arenabygging er plattformen i prosjekt, og også grunnlaget for å kunne inkludere andre.
- **Inkludering:** Bidra til alminneliggjøring og synliggjøring av samisk språk, kultur og deltakelse ved å spres generell kunnskap om samisk språk og kultur til flere; alle barn i barnehagene og medelever i skolene. Suksessfaktoren i prosjektet er at alle er inkludert. Dette har vært en viktig faktor når kommunen har gått inn for å opprette et fast samisk kulturtilbud i kommunen.
- **Fra prosjekt til fast stilling:** Prosjektet ble politisk behandlet i kommunestyret i Sør- Varanger i april 2014. Det opprettes ei varig stilling i samisk kulturkunnskap fra 2016, jf. kulturskolen som ressurscenter i samarbeid med skole, barnehager og kulturlivet i kommunen om å styrke tilbudet i samisk kultur og språk.

2.9 Russisk

Russisk som andre fremmedspråk tilbys til elever på ungdomsskolen. Elevene kan velge mellom russisk, tysk, samisk og finsk som 2. fremmedspråk. Elever som ønsker å velge bort språk kan også velge i mellom fordypning i matematikk og arbeidslivsfag.

Russisk er et etterspurt tilbud både fra elever, foreldre og resten av lokalsamfunnet. Det er også mange med russisk bakgrunn som tar faget for å vedlikeholde skriftspråket sitt.

Kirkenes ungdomsskole har russisklærer med godkjent utdanning, men utfordringen ligger i læremidler. Det finnes ikke lærebøker som er utviklet for ungdomsskolen og læreplanen i fremmedspråk, så det ligger mye arbeid i utviklingen av læremateriell. Det har nå blitt etablert et nettverk av russisklærere i fylket som møtes årlig. Dette har vært nyttig for vår lærer og sikkert for de andre i nettverket.

Kirkenes ungdomsskole har hatt flere ulike samarbeidsprosjekter med russiske skoler. Vi har nå etablert et samarbeid med en skole i Murmansk. Det er ønskelig at slike prosjekter fortsetter for å bidra til språklig og kulturell forståelse. Utfordringen knyttet til slike prosjekter er alltid økonomi. Det er særlig lønnskostnader som er høye ved utenlandsopphold. Det ville være hensiktsmessig om slike prosjekter er finansiert på fast basis og ikke avhengig av de skiftende økonomiske rammer som skolen har grunnet ujevnt elevtall og budsjett.

En forutsetning for videre rekruttering til faget er at elevene kan fortsette på faget på videregående skole. Vi har tidligere erfart at elever ikke valgte spansk da de ikke kunne fortsette med det på VGS, og usikkerhet rundt fransk gjør at færre velger dette. Russisk som fremmedspråk har vært et stabilt tilbud

både fra ungdomsskolen og fra videregående skole. Det sikrer også stabil søknad til faget, og gir elever mulighet for å fortsette med faget på studiespesialisering på videregående skole. Stabilitet, kvalitet og muligheter for å fortsette faget vil alltid være de viktigste grunner for høy oppslutning om faget.

Kap 3 Status i skolene i Sør-Varanger

3.1 Nasjonale prøver

Det er en nasjonal målsetting om at alle elever som går ut av grunnskolen, skal mestre grunnleggende ferdigheter som gjør dem i stand til å delta i videre utdanning og arbeidsliv.

Som et ledd i det nasjonale vurderingssystemet, avvikles nasjonale prøver i lesing, regning og engelsk. Lesing og regning skal synliggjøre elevens ferdigheter i lesing og regning i alle fag og ikke spesifikt i norsk og matematikk. Nasjonale prøver kartlegger om elevens grunnleggende ferdigheter er i samsvar med de mål som er gitt i kompetansemål i læreplan for fag, Kunnskapsløftet. Dette innebærer at alle lærere har samme ansvar for å sikre at elevene innehar kompetanse i lesing og regning i alle fag. I engelsk skal ferdigheten i faget synliggjøres. Nasjonale prøver tas av elever på 5., 8. og 9.trinn, slik at det er nye elever som tar prøvene hvert år. Ved å gå inn i resultatene for elevene på 8. og 9.trinn, kan vi nå se hvorvidt det skjer en utvikling innen de grunnleggende ferdighetene. Nasjonale prøver på 5.trinn er delt i 3 nivåer og på ungdomstrinnet er det delt i 5 nivåer.

Målet for Sør-Varanger kommune må være at vi har flere elever på de høyeste nivåene slik at elevene har de grunnleggende ferdighetene i lesing og regning og kan vise til gode ferdigheter i lesing og forståelse i engelsk.

Bakgrunnen for å gjennomføre nasjonale prøver er flerdelt. Resultatene skal gi en pekepinn på elevens ferdigheter og skal gi lærerne og skolen informasjon om hva eleven behersker og hvilke områder lærer og elev må ha fokus på. Foresatte orienteres om resultatene og kan sammen med skolen styrke elevens ferdigheter innen lesing, regning og engelsk.

Skolen skal på et overordnet nivå jobbe systematisk med resultatene og skal gjennom sine planer synliggjøre hvordan de jobber med grunnleggende ferdigheter. Også på rådmannens nivå stilles det krav til forsvarlig system for å følge opp resultatene fra nasjonale prøver, både på overordnet nivå og opp mot den enkelte skole.

Resultatene fra nasjonale prøver publiseres i en ny poengskala enn slik en gjorde tidligere. Endringene gjør det mulig å kunne se utvikling over tid i større grad enn tidligere. Til nå har mestringsnivåene for elevene vært brukt til å beskrive resultatene for skolen og for skoleeier. Fra i år blir resultatene publiserte på en ny skala som òg kan brukes til å beskrive endring over tid. Den nye skalaen har 50 som gjennomsnitt. Dette betyr at dersom resultatet for kommunen i år er 52 for en av prøvene, så er resultatet 2 skalapoeng over gjennomsnittet.

Kilde: <http://www.udir.no/Vurdering/Nasjonale-prover/Rettleing-og-retningslinjer-nasjonale-prover/1-Om-nasjonale-prover/>

Gjennomsnittlig elevscore Nasjonale prøver 5.trinn			
	Engelsk	Lesing	Regning
Sør-Varanger	48	49	49
Alta	48	48	47
Hammerfest	48	49	52

Gjennomsnittlig elevscore Nasjonale prøver 8.trinn			
	Engelsk	Lesing	Regning
Sør-Varanger	51	52	50
Alta	47	48	48
Hammerfest	47	45	47

Gjennomsnittlig elevscore Nasjonale prøver 9.trinn			
	Engelsk	Lesing	Regning
Sør-Varanger	X	52	52
Alta	X	52	52
Hammerfest	X	52	52

Kilde: Alle tabeller er hentet fra skoleporten

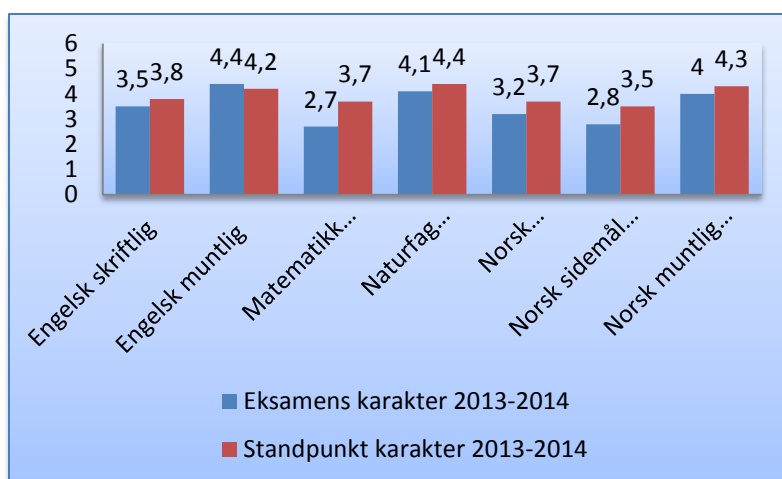
Årets resultat viser at Sør-Varanger kommune skårer over gjennomsnittet nasjonalt på prøvene for 8. og 9.trinn. Dette er en meget gledelig utvikling. Samtidig ser vi at resultatet for 5.trinn er tett opptil nasjonalt gjennomsnitt med henholdsvis 48 og 49 poeng på prøvene.

Nasjonale prøver kartlegger om elevens grunnleggende ferdigheter er i samsvar med de mål som er gitt i læreplanen innenfor lese- og regneferdigheter samt engelsk. Alle lærerne i grunnskolen har et ansvar for å sikre at elevene får denne kompetansen. Det er fortsatt et arbeid å gjøre i skolen for å sikre at alle lærere både er lese- og regnelærere.

3.2 Standpunktkarakterer og eksamensresultater

Elever på 10.trinn skal få sluttvurdering som sier noe om deres kompetanse i alle fag. Dersom eleven ikke har fått fritak for vurdering, skal det gis karakterer i faget og eleven skal få vurdering i orden og oppførsel. Sammen med resultater fra eksamen, utgjør det elevens vitnemål. Fravær skal også føres i vitnemålet.

Vi har fortsatt en jobb å gjøre for å vurdere om vurderingskompetansen på skolen er tilstrekkelig, blant annet gjennom å sikre at vurderingspraksisen mellom skolene er kvalitetsmessig god. Dette betyr videre at det er lik forståelse av karakternivåene. Det kan se ut for at det fortsatt er for store forskjeller mellom standpunkt- og avgangskarakterer.

3.2.1 Standpunkt karakterer

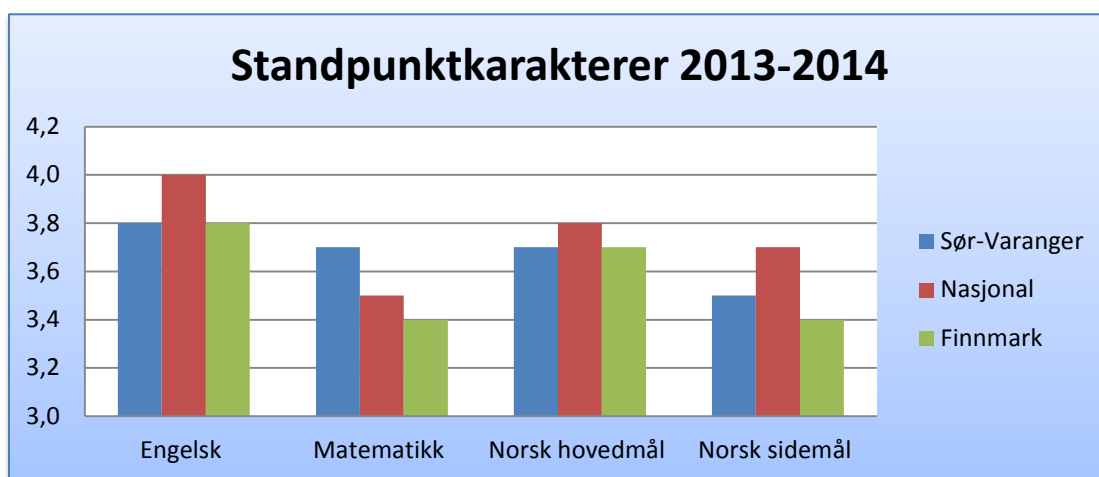
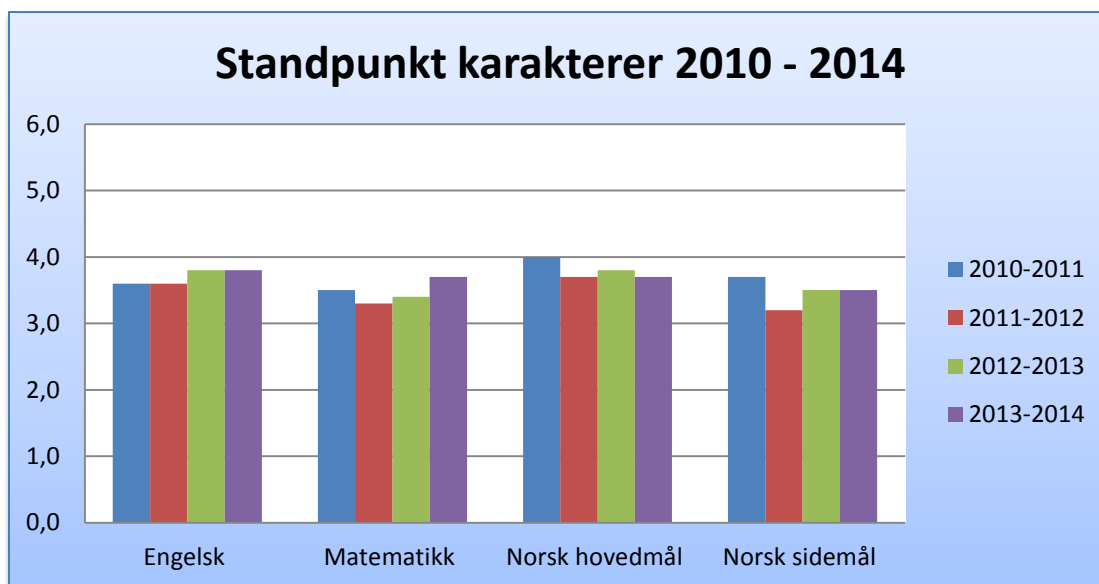
I Sør-Varanger kommune er det en gledelig økning på standpunkt karakterer. Det er spesielt hyggelig lesning av faget matematikk har en fin økning. Resultatene i Sør-Varanger er lavere enn på nasjonalt nivå i kjernefagene norsk og engelsk, samtidig viser resultatene at vi ligger på eller over snittet til Finnmark fylke i både norsk, engelsk og matematikk. I mange fag ligger vi over både Finnmarksnivå og landsgjennomsnitt. I naturfag har resultatet gått fra å være 0,3 under nasjonalsnitt til å være 0,3 over snitt for 2013/2014.

Standpunkt karakterer er et resultat av det totale tilbudet elevene har fått gjennom 10 år i grunnskolen. For å fortsette å heve karakternivået og i neste omgang grunnskolepoengene, må vi ha en kontinuerlig prosess og vurdering på egen praksis i skolen, samt vurdere og iverksette tiltak for læringsfremmende aktiviteter og endring av praksis som ikke gir resultater.

Det viser seg at elever som har lave karakterer i grunnskolen, kan få vansker med å gjennomføre videregående skole. Det er sammenheng mellom prestasjoner i grunnskolen og gjennomføringsgraden på videregående opplæring. I tillegg til interne utviklingsprosesser krever dette et tettere samarbeid med videregående opplæring for og best mulig å forberede elevene slik at de kan gjennomføre et 13-årig opplæringsløp.

Første diagram viser utvikling over tid i Sør-Varanger kommune. Vi ser en positiv utvikling i matematikkfaget. Standpunkt karakteren ligger over både resultatene på nasjonalt- og fylkesnivå. Dette er nødvendigvis ikke bare positivt når vi ser dette i sammenheng med eksamens karakteren. Oversikten på side 16 viser et avvik på 1 poeng mellom eksamens karakterer og standpunkt karakteren. Dette kan være en indikasjon på at det er forskjeller mellom vurdering som gjøres nasjonalt og lokalt.

Standpunktkarakterer	Sør-Varanger 2012/2013	Sør-Varanger 2013/2014	Nasjonalt 2013/2014	Finnmark 2013/2014
Engelsk skriftlig standpunkt	3,8	3,8	4,0	3,8
Engelsk muntlig standpunkt	4,1	4,2	4,2	4,0
Fordypning i engelsk standpunkt	3,7	4,2	3,8	4,0
Fransk 1 standpunkt	4,6	4,8	4,2	4,1
Spansk 1 standpunkt	4,0	5,0	4,1	3,8
Tysk 1 standpunkt	4,1	4,4	4,0	4,0
Kunst og håndverk standpunkt	4,4	4,6	4,4	4,3
Kroppsøving	4,3	4,8	4,5	4,4
Matematikk standpunkt	3,4	3,7	3,5	3,4
Mat og helse standpunkt	4,6	4,9	4,4	4,5
Musikk standpunkt	4,2	4,7	4,4	4,2

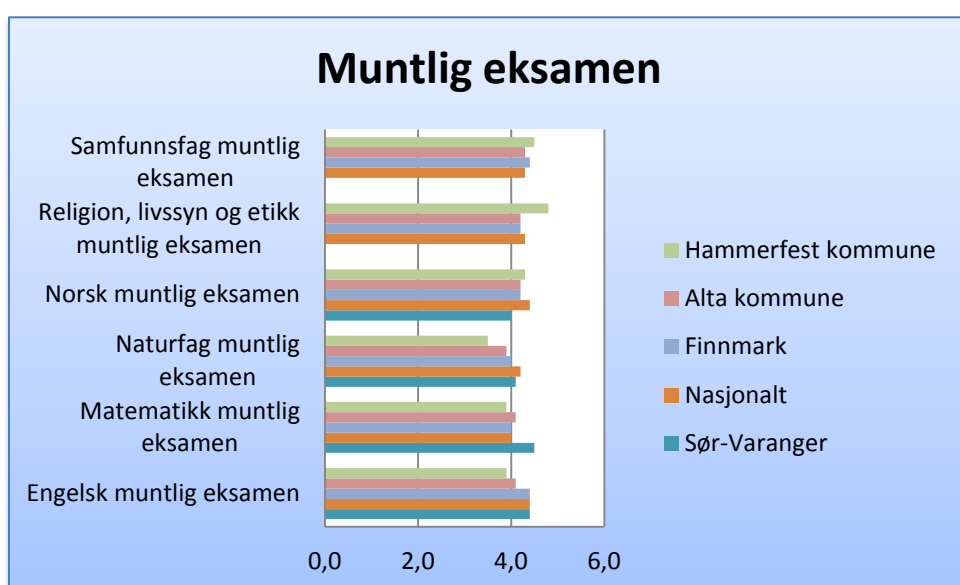
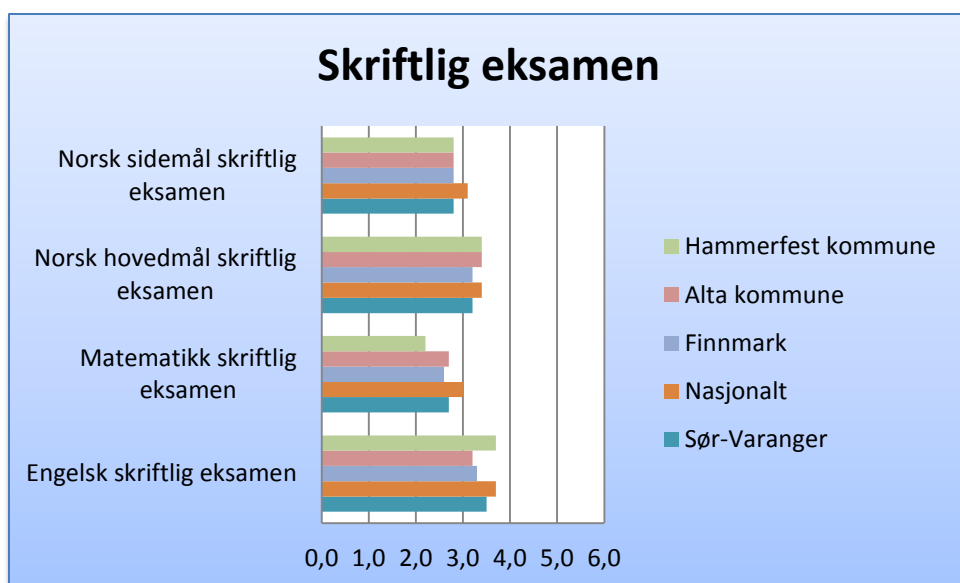
Naturfag standpunkt	3,7	4,4	4,1	4,1
Fordypning i norsk standpunkt	4,2	3,8	3,5	3,7
Norsk hovedmål standpunkt	3,8	3,7	3,8	3,7
Norsk sidemål standpunkt	3,5	3,5	3,7	3,4
Norsk muntlig standpunkt	4,0	4,3	4,2	4,1
Religion, livssyn og etikk standpunkt	4,0	4,3	4,2	4,0
Samfunnsfag standpunkt	4,0	4,2	4,2	4,0

3.2.2 Eksamensresultater

For skoleår 2013/2014 viser eksamensresultatene i skriftlig sentralt gitt eksamen at vi ligger på/over fylkesgjennomsnittet. Til forskjell fra fjoråret ligger vi under landsgjennomsnittet.

Karakteren i norsk hovedmål skriftlig eksamen var i snitt 3,2 i vår kommune. Nasjonalt lå karaktersnittet på 3,4. Ser vi denne karakteren opp mot gjennomsnittlig standpunktkarakter avviker eksamenskarakteren med 0,5 karakterpoeng. Det er en relativt stor variasjon. Samtidig ser vi at der en stor forbedring fra fjoråret. Oversikten nedenfor viser eksamensresultatene over tid, samt eksamensresultatene sett opp mot nasjonalt nivå for våren 2014. De to siste diagrammene viser en sammenligning mot fylket samlet sett, og opp mot kommunene Alta og Hammerfest.

	2010/2011	2011/2012	2012/2013	2013/2014
Nasjonal gitt eksamen - skriftlig eksamen				
Engelsk skriftlig eksamen	3,6	3,6	4,1	3,5
Matematikk skriftlig eksamen	2,5	2,7	2,7	2,7
Norsk hovedmål skriftlig eksamen	3,7	3,8	2,6	3,2
Norsk sidemål skriftlig eksamen	2,8	3,8	2,9	2,8
Lokalt gitt eksamen - muntlig eksamen				
Engelsk muntlig eksamen	3,5	4,4	4,5	4,4
Matematikk muntlig eksamen	4,1	4,0	3,7	4,5
Naturfag muntlig eksamen	4,6	3,9	.	4,1
Norsk muntlig eksamen	4,4	4,5	4,5	4,0
Religion, livssyn og etikk muntlig eksamen	4,7	.	.	.
Samfunnsfag muntlig eksamen	4,4	4,5	4,1	

Kilde: Begge tabellene er hentet fra skoleporten

3.3 Gjennomføring av 13-årig grunnpoplæring

Partnerskapsavtalen som Sør-Varanger kommune inngikk med Kirkenes videregående skole i desember 2014 er en gjensidig forpliktelse for å jobbe mot å få flere elever til å gjennomføre den 13-årige grunnpoplæringen. Fortsatt er det slik at altfor mange elever ikke klarer å gjennomføre dette løpet, og gå ut av videregående opplæring med vitnemål, fagbrev eller kompetansebevis. Veldig mange av våre elever søker seg inn på videregående skole rett etter endt grunnskole, og de fleste av våre elever søker til Kirkenes videregående skole. Utfordringen er å få elevene gjennom et videregående løp på normert tid, og at elevene ikke avslutter sitt opplæringsløp underveis i skoleåret.

Statistikk fra fylkeskommunen viser at det er de som går ut av grunnskolen med lavt karaktersnitt som ofte sliter med å gjennomføre og komme ut fra videregående med vitnemål, fagbrev eller

kompetansebevis. Det er derfor viktig for grunnskolen å jobbe målbevisst i forhold til elever som ligger i faresonen for å gå ut av grunnskolen med lavt karaktersnitt.

Grunnskolepoeng gir en indikasjon om elevens nivå når de avslutter grunnskolen og går over til videregående opplæring. Grunnskolepoeng er et mål for det samlede læringsutbyttet for elever som sluttvurderes med karakterer. Karakterene brukes som kriterium for opptak til videregående skole. Grunnskolepoeng er beregnet som summen av elevenes avsluttende karakterer, delt på antall karakterer og ganget med 10.

Oversikt over grunnskolepoeng i Sør-Varanger for elever på 10.trinn viser at vi ligger så vidt under landsgjennomsnitt, men litt over gjennomsnittet i Finnmark fylke. Dette er en forbedring fra tidligere år.

Grunnskolepoeng	2010/2011	2011/2012	2012/2013	2013/2014
Sør-Varanger kommune	39,6	38,6	39,4	41,3
Finnmark fylke	39,5	38,5	39,3	39,5
Nasjonalt	39,9	40	40,1	40,4

Kilde: skoleporten

Elevene på ungdomstrinnet skal gjennom alle tre årene på ungdomsskolen delta i faget Utdanningsvalg. I korte trekk er målet med faget at elevene skal være bedre rustet til å velge rett videregående utdanningsløp. Gjennom tre år skal de få innsikt i ulike yrkesvalg, erfaring i arbeidslivet gjennom jobbskygging, informasjon om videregående utdanning gjennom et årlig utdanningsseminar for elever på 10.trinn. Seminaret arrangeres av Kirkenes videregående skole.

Tidligere hospiterte elevene ved ulike linjer ved Kirkenes videregående skole. Målet med hospiteringen var at elevene skulle bli kjent med studieretningsfag og yrkesfag slik at de skulle være best mulig rustet til å velge sitt utdanningsløp i den videregående opplæringen. I kommunestyret 25.03.15 holdt Ungdomsrådet ved Amalie Aas og Agnete Hivand en appell til støtte for hospiteringsordning som tidligere eksisterte. De sa blant annet; «3 av 5 ungdommer søker til videregående skole uten å vite hva de egentlig vil. De bare søker for å ha noe på søknaden, uten noen tanker om hva de egentlig vil bruke sin utdanning på.»

Etter deres erfaring er ikke nåværende ordning med faget utdanningsvalg tilstrekkelig for å kunne foreta et valg og søke videregående utdanning etter jul i 10.klasse. De påpekte i sin appell at elevene må ha erfaring med det praktiske som gjøre på hver linje. På bakgrunn av de erfaringene de nå sitter med ønsker ungdomsrådet at elevene på ungdomstrinnet på ny skal få muligheten til å besøke Kirkenes videregående skole. «De elevene som går i første videregående i år og oppover har fått en fantastisk mulighet som vi aldri fikk. Besøk på videregående skole inntil 5 dager på 2 år. Elevene fikk da muligheten til å besøke 2 forskjellige linjer utover flere dager. På disse besøkene fikk elevene være på linjene og prøve dem ut fysisk, og kjenne hvordan skoledagene er på videregående.»

Et tiltak for å øke gjennomføringsgraden av 13-årig grunnopplæring kan være å på nytt vurdere hospiteringsordning hvor elevene får komme på besøk til videregående skole for å bli bedre rustet til å

foreta valg som gjør at de klarer å fullføre videregående opplæring og komme ut med vitnemål, fagbrev eller kompetansebevis.

3.4 Resultater i kommune barometeret

Kommunebarometeret gir en oversikt over rangering, ikke vurdering av en rekke faktorer. Rapporten viser at Sør-Varanger kommune ligger på 416. plass av alle kommuner i landet. I barometeret er det spesifisert på ulike kommunale tjenester. Grunnskolen ligger på 357. plass på landsbasis og er nummer 6 av Finnmarks 19 kommuner. Dette er et lite steg i riktig retning. I 2013 var grunnskolen i Sør-Varanger på 391.plass, og var nummer 9 av 19 kommuner i Finnmark.

Innenfor skolesektoren har vi forbedringspotensialer på mange områder. Vi har middels resultater på nasjonale prøver og gjennomsnittlige grunnskolepoeng. Samtidig har vi lav gjennomstrømming og stort frafall i videregående skole og andel ufaglærte i grunnskolen.

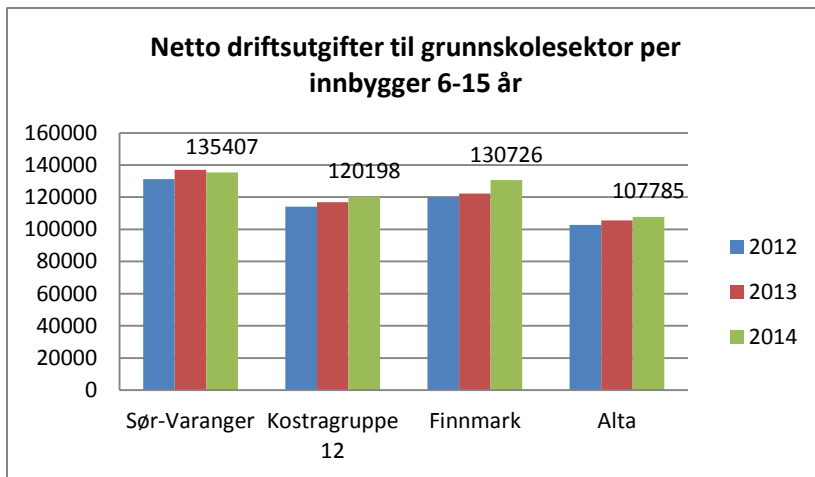
Kommunebarometeret gir kommunen en pekepinn på hvilke områder vi kan og må jobbe videre med. Kommunens utfordring blir i å hindre og forebygge frafall i videregående opplæring og er noe vi må gripe fatt i allerede i grunnskolen. Vår neste utfordring er å jobbe for å rekruttere og beholde faglært pedagogisk personale i skolen.

3.5 Økonomi

Skolene i Sør-Varanger kommune får tildelt rammer som omfatter ca 30 % av det totale budsjettet i kommunen i 2014. Vi har til sammen 1086 elever fordelt på 11 skoler. Dette inkluderer ressurser til ledelse, ordinær opplæring, spesialundervisning, opplæring i samisk, finsk, språklige minoriteter. Variasjonen mellom skolene er stor.

Sør-Varanger kommune har utviklet en ressursmodell som tar utgangspunkt i objektive kriterier og grunnlagstall som bygger på behovet for ressurser til den enkelte skole. Det har vært satt ned en arbeidsgruppe som i løpet av 2013 arbeidet med å utvikle en modell for fordeling av rammene mellom skolene.

Fagnettverket og økonomienheten har sammen med rådmannen utviklet en modell tilpasset kommunen. Ressursmodellen ble iverksatt 1.januar 2014, og ble evaluert på bredt grunnlag i løpet av siste del av 2014. Resultatet av evalueringen ga modellen noen endringer i forhold til faktorer og forskjeller i leseplikten på barnetrinn og ungdomstrinn. I etterkant av denne er det også utarbeidet en ressursmodell for SFO.

Kilde: Kostra

Figuren viser samlede kostnader til grunnskolesektoren per innbygger i målgruppen. Som oversikten viser bruker kommunen mer per elev enn alle sammenligningsgruppene. Gjennomsnitt for landet var 103 064 kroner per innbygger 6-15 år.

Utviklingen våren 2015 viser at det er et betydelig overforbruk på lønn 1.tertialrapportering. Skolene har et samlet overforbruk på om lag 3 millioner for 1.tertial. Mye av overforbruket skyldes høyt sykefravær og lovpålagte oppgaver som spesialundervisning. Skolene opplever også økte kostnader knyttet opp mot skoleskyss. For inneværende budsjettår 2015 skal det opprettes mottaksklasse for elever som trenger norskopplæring. Grunnskolen melder om at økt arbeidsinnvandring også har ringvirkninger inn i skolen da de i større grad enn tidligere mottar elever som kommer til kommunen fordi foreldrene har fått seg arbeid her. I tillegg vil bosetting av flere flyktninger utløse behov for norskopplæring i mottaksklasse. Dette gjelder spesielt for de sentrumsnære skolene, men også for Pasvik skole som per i dag har flere elever med behov for norskopplæring. Mottaksklasse for elever på 2. -7.trinn vil i en prøveperiode være på Sandnes skole. Grunnet manglende rekruttering er oppstarten utsatt til 01.01.16. Dette for å rekruttere kvalifisert personale til å ivareta undervisningen.

3.6 utfordringer

I Sør-Varanger kommune jobber vi fortsatt med å nå kommunestyrets vedtak fra 2012 om resultater på nasjonalt nivå i forhold til nasjonale prøver, eksamen og standpunkt. I 2014 har kommunen deltatt i to store nasjonale prosjekt, Vurdering for læring og deltakelse i veilederkorpsset. Begge prosjektene ble avsluttet våren 2014. Skolene melder tilbake til skoleeier at vurdering for læring har vært med å gi kommunen et kompetanseløft når det gjelder en mer enhetlig vurderingspraksis innad på skolene og mellom skolene. Videre er det gjennom lærende nettverk på tvers av skolene dannet en arena for erfaringsutveksling som har vært nyttig for skolene. Skolelederne melder også tilbake at deltakelse i veilederkorpsset har vært avgjørende i forhold til den systemiske utviklingen av skolen i Sør-Varanger.

Våren 2015 avsluttes KS programmet – Gode skoleeiere for Nord Norge der vi er en av 25 kommuner i Finnmark, Troms og Nordland som deltar. Programmet er 2-årig og gir oss kompetanse på skoleeiernivå om hvordan være en aktiv skoleeier. Fra kommunens side deltar både administrasjonen og politisk nivå. Programmet delfinansieres gjennom skjønnsmidler fra fylkesmannen.

Kommunestyret vedtok på bakgrunn av tilstandsrapporten for 2013 at det skal utarbeides en felles pedagogisk kvalitetsplan og kompetanseplan som er overordnet for administrasjonen og skolene. Rådmannens hensikt er å utvikle en pedagogisk plan som skal være gjeldende og som sikrer en felles retning for kommunens satsinger. I og med at vi inneværende år deltar i flere nasjonale satsinger, ser vi at det sikrer oss felles satsing på alle skolene og det utvikler seg en mer lik praksis i skolene. Det er viktig å løfte skolen også planmessig, og det er behov for en strategisk oppvekstplan på overordnet nivå som gjelder for barn og unge fra 0 – 18 år.

En pedagogisk plan sikter mot en felles pedagogisk plattform med satsinger som er gjort kjent for organisasjonen og politikerne. Politikerne bør være med i prosessen for å kvalitetssikre og – utvikle en god skole i Sør-Varanger.

Gjennom tilstandsrapporten får politikerne og ledelsen i kommunen kjennskap til resultatene og rådmannens vurderinger for videre tiltak og satsingsområder. Dette skal i neste omgang synliggjøres i en pedagogisk kvalitetsplan og kompetanseplan.

Tilbakemelding fra rektorene er at vi gjør oppgavene, men de er ikke satt i et forsvarlig system slik opplæringslovens § 13.10 stiller krav om. For rådmannen danner den pedagogiske planen utgangspunkt for å oppfylle de nasjonale kravene og satsingsområdene vi har.

Sterkere krav til faglig kompetanse er ventet, også på barnetrinnet. I høring fra kunnskapsdepartementet legges det opp til at undervisningspersonale på barnetrinnet må ha 30 studiepoeng i fagene norsk, samisk, norsk tegnspråk og matematikk for å kunne undervise i disse fagene. For ungdomstrinnet er kravet 60 studiepoeng, her er også engelsk med blant fagene. Dette utløser et behov for videreutdanning av lærere. Gjennom satsingen «Kompetanse for kvalitet» legges det til rette for at undervisningspersonale skal kunne videreutdanne seg ved siden av jobben. Dette er et godt tilbud, men svært kostnadskrevende for kommunene. Tilskuddet svarer ikke opp mot kostnadene til blant annet frikjøp, vikarer og reiser. Det er derfor blitt utarbeidet en Finnmarksmodell som gjør at videreutdanningen skjer innad regionen, og som gir kommunen mulighet til å sende flere lærere på videreutdanning. En satsning på å videreutdanne lærere for å oppfylle kommende nasjonalt krav til kompetanse er viktig og et langsiktig arbeid.

3.7 Nasjonalt tilsyn

Utdanningsdirektoratet har i veileder beskrevet hvilke områder det skal være nasjonalt tilsyn på de neste årene. Skoleeier får kjennskap til hvilke minimumskrav vi må oppfylle og må sikre at disse blir oppfylt. Tilsynene blir utført av fylkesmannen, og Sør-Varanger kommune vil få et eller flere tilsyn innenfor de områdene som er gitt.

Det er meldt om tilsyn på disse områdene i veilederen:

1. Tilpasset opplæring (23 punkter)
2. Forvaltningskompetanse (22 punkter)
3. Skolebasert vurdering (8 punkter)

Innenfor hvert av områdene, ligger det en del underpunkter som skoleeier kan blir vurdert i forhold til. Kommunen har igangsatt arbeidet for å sikre at vi overholder lovkravet i opplæringsloven, barneloven, forvaltningsloven og andre aktuelle lover knyttet til vårt oppdrag i skolen.

Ungdomstrinnssatsinga er et nasjonalt satsingsområde og som alle skoler med ungdomstrinn er forpliktet til å delta i, enten i nasjonale puljer eller ut fra lokale satsinger har fire fokusområder. Disse er klasseledelse, grunnleggende ferdigheter i lesing, regning og skriving. I tillegg ligger vurdering for læring som en grunnpilar for hele programmet. Sør-Varanger kommune igangsetter dette satsingsområdet lokalt for sine skoler og er påmeldt som deltaker i nasjonal satsing – pulje 4 med oppstart høsten 2016.

Kompetansehevinga innen de fire fokusområdene skjer på skolen og ledes av rektor. Hele personalgruppa skal få økt kompetanse via felles tiltak og satsing. For å få det til, må rådmannen og skolens ledelse samordne og heve kompetansen til rektorene for å drive utviklingsorientert skole.

Kap 4. Satsing i grunnskolen

Med utgangspunkt i tilstandsrapporten, vurderer rådmannen det som viktig å ha noen få, men tydelige satsinger i grunnskolen. Kommunen er i gang med å ferdigstille en pedagogisk plan og kompetanseplan som er i samsvar med de nye føringene og satsingene fra nasjonalt hold.

Kommuneplanen har formulerte visjoner innenfor de ulike tjenestoområdene. Blant annet er visjonen for barn og ungdom:

"Barn og ungdom preges av høy sosial og faglig utvikling, noe som oppnås gjennom et oppvekstmiljø basert på trygghet, trivsel, tilhørighet og tilgjengelighet".

Videre har kommunestyret mål om at «Sør-Varanger skal ha en inkluderende skole preget av god kvalitet, trygghet, trivsel og tilgjengelighet.»

For Rådmannen er det viktig å fokusere og satse på:

- Faglig utviklingsarbeid og kvalitetsutvikling i grunnskolen
- Tydelig fokus på en Sør-Varangerskole, likeverdig tilbud til alle elever og felles verdier og satsingsområder.
- Sikre samarbeid og effektiv kunnskapsdeling mellom skolene
- Styrke skoleeier gjennom god økonomisk og personalmessig kapasitet og stabilitet i rådmannens stab

Fagnettverket til rektorene i Sør-Varanger kommune ønsker å videreføre arbeidet med følgende satsinger i grunnskolen:

- Ungdomstrinnssatsingen – klasseledelse, grunnleggende ferdigheter i lesing, skriving og regning. I Sør-Varanger kommune vil ungdomstrinnssatsingen gjennomføres som skoleutvikling på alle skolene og alle klassetrinn fra 1. – 10.
- Vurdering for læring
- Elevenes læringsmiljø, § 9a
- Kompetanseutvikling – fortrinnsvis gjennom Finnmarksmodellen

Skole – hjemsamarbeid kommer inn som et element for alle typer satsinger.

SØR-VARANGER KOMMUNE

Boks 406, 9915 Kirkenes
Tlf. 78 97 74 00. Fax 78 99 22 12
E-post: postmottak@sor-varanger.kommune.no
www.svk.no

SAKSFRAMLEGG Sak til politisk behandling

Saksbehandler: Røst, Elvira Enhetsleder: Røst, Elvira, tlf. 78 97 76 01	Dato: 12.05.2016
Arkivsak: <arkivsaksnr>	
Saksordfører: Mikkola, Anders	

Utvalg	Saksnummer	Dato
Kommunestyret		
Formannskapet		
Utvalg for levekår	020/16	06.06.2016

PROGRAMAVTALE MELLOM SØR-VARANGER KOMMUNE OG HUSBANKEN 2016-2020

Vedlagte dokumenter:

PARTNERSKAPSAVTALE
VEDLEGG PROGRAMAVTALE 2016-2020

Kort sammendrag:

Sør-Varanger kommune har hatt samarbeid med Husbanken siden 2012.
Partnerskapsavtalen mellom kommunen og Husbanken har gått ut 31.12.2015.

Fireårs partnerskap med Husbanken har bidratt til kompetanseheving og organisatoriske endringer på boligsosialt området i kommunen, har bidratt til betydelig bedre boliganskaffelse for vanskeligstilte på boligmarkedet.

Summen for økonomiske virkemidler som har blitt innvilget av Husbanken til Sør-Varanger kommune i perioden 2012-2015 er på kr.117.531.290,-. Disse midlene har blitt brukt til boliganskaffelse, har dekket utgifter til tilpasning av boliger for vanskeligstilte på boligmarkedet samt kompetanseheving hos ansatte i kommunen.

I april 2016 har Husbanken lansert nye kommunesatsing: Husbankens kommuneprogram.

Bolig for velferd. 2016-2020. Kommuneprogrammet er samsvar med den Nasjonale strategi Bolig for velferd 2014-2020. I samarbeid med kommunene skal Husbanken bidra til gode og trygge boområder og boforhold for innbyggere generelt, og for de vanskeligstilte på boligmarkedet spesielt. Husbanken skal bistå kommunene slik at de har tilstrekkelig kompetanse for at målene i boligpolitikken og det boligsosiale arbeidet kan nås.

I møte med ledelsen i Sør-Varanger kommune den 21.april 2016 har Husbanken sagt seg generelt fornøyd med samarbeid med kommunen og ønsker å videreføre partnerskapet i form av ny Programavtale for 2016-2020.

Kommuneledelsen ser både nytte og fordeler i samarbeid med Husbanken framover og ser fram til en ny programavtale for 2016-2020.

Faktiske opplysninger:

Sør-Varanger kommune har hatt samarbeid med Husbanken siden 2012.

Partnerskapsavtalen mellom kommunen og Husbanken har gått ut 31.12.2015.

Fireårs partnerskap med Husbanken har bidratt til kompetanseheving og organisatoriske endringer på boligsosialt området i kommunen, har bidratt til bedre boligskaffelse for vanskeligstilte på boligmarkedet.

Økonomiske virkemidler som har blitt innvilget av Husbanken til Sør-Varanger kommune fra 2012-2015:

- Tilskudd til utleieboliger – kr. 12 968 000,-
- Investeringstilskudd – kr. 19 484 000,-
- Startlån – kr. 78 448 160,-
- Tilskudd til tilpasning – kr. 2 283 387,-
- Tilskudd til etablering – kr. 3 674 743,-
- Kompetansetilskudd – kr. 673 000,-

Oppsummert: 117 531 290,-

I gjennomsnitt årlig har ca.17 husstander, vanskeligstilte på boligmarkedet fått kjøpt seg egen egnet bolig og/eller har fått refinansiert dyrt boliglån for å beholde bolig. Disse personer hadde ingen sjans til å komme seg på boligmarkedet gjennom den vanlige ordning med boliglån i banken.

I tillegg i gjennomsnitt årlig 10 husstander har fått innvilget tilskudd til tilpasning for å dekke utgifter i forbindelse med tilpasning av boliger for mennesker med forskjellige funksjonsnedsettinger.

Nasjonal strategi for boligsosialt arbeid (2014-2020) «Bolig for velferd» utarbeidet av 5 departementer. Regjeringen har fastsatt følgende nasjonale mål og prioriterte områder for det boligsosiale arbeidet:

1. **Alle skal ha et godt sted å bo:**

- hjelp fra midlertidig til varig bolig
  - hjelp til å skaffe en egnet bolig
2. **Alle med behov for tjenester, skal få hjelp til å mestre boforholdet:**
- forhindre utkastelser
  - gi oppfølging og tjenester hjemme
3. **Den offentlige innstasen skal være helhetlig og effektiv:**
- sikre god styring og målretting av arbeidet
  - stimulere til nytenkning og sosial innovasjon
  - planlegge for gode bomiljøer.

Sør-Varanger kommune har ansvar for å legge til rette at alle innbyggere i kommunen har egnet plass å bo. Samarbeidet med Husbanken bidrar til oppnåelse av de nasjonale målene.

I april 2016 har Husbanken lansert nye kommunesatsing: Husbankens kommuneprogram. Bolig for velferd. 2016-2020. Kommuneprogrammet er samsvar med den Nasjonale strategi Bolig for velferd 2014-2020. I samarbeid med kommunene skal Husbanken bidra til gode og trygge boområder og boforhold for innbyggere generelt, og for de vanskeligstilte på boligmarkedet spesielt. Husbanken skal bistå kommunene slik at de har tilstrekkelig kompetanse for at målene i boligpolitikken og det boligsosiale arbeidet kan nås.

I møte med ledelsen i Sør-Varanger kommune den 21.april 2016 har Husbanken sagt seg generelt fornøyd med samarbeid med kommunen og ønsker å videreføre partnerskapet i form av ny Programavtale for 2016-2020.

Kommuneledelsen ser både nytte og fordeler i samarbeid med Husbanken framover og ser fram til en ny programavtale for 2016-2020.

Kommuneplanens hovedmål:

Sør-Varanger kommune skal utvikles til et lokalsamfunn som gir grunnlag for befolkningsvekst i alle deler av kommunen. Arealdisponering og offentlig service og tjenesteproduksjon skal dimensjoneres ut fra en samlet befolkning på 12.000 innbyggere ved planperiodens utløp, og ha en kvalitet som gjør kommunen attraktiv som bosted og for etableringer og knoppskyting i privat næringsliv.

Hovedmålet vil være retningsgivende for de politiske og administrative prioriteringer i hele den kommunale organisasjon i planperioden. Ut fra dette, skal det gjøres vurderinger i forhold til følgende satsingsområder:

Næringsutvikling:

Infrastruktur:

Barn og ungdom: planlegging av gode bomiljø tilpasset til barnefamilier.

Folkehelse:

Boliger som bygges i kommunen ved hjelp av diverse tilskudd fra Husbanken er kvalitetsbolig som har direkte innvirkning til folkehelse.

Kompetansebygging:

Sør-Varanger kommune søker om kompetansetilskudd hvert år. Tilskuddet bidrar til betydelig kompetanseheving både i fht. boligsosialt arbeid og til bærekraftig bolig og byggkvalitet.

Økonomi:

Husbankens økonomiske virkemidler: startlån, diverse boligtilskudd, bo-støtte, tilskudd til utleieboliger og kompetansetilskudd bidrar til anskaffelse av varige bolig og boligetablering for vanskeligstilte på boligmarkedet samt kompetanseheving til kommunale ansatte.

Forslag til innstilling:

Nina Bordi Øvergaard
rådmann

- Dette dokumentet er godkjent elektronisk i Sør-Varanger kommune og har derfor ingen signatur. -

Vår kontaktperson
Rigmor Richardsen, tlf. 78 42 74 16

Sør-Varanger kommune
v/Siw-Inger Braathen
Postboks 406
9915 KIRKENES

SØR-VARANGER KOMMUNE Boks 406, 9915 Kirkenes		
27 MARS 2012		
Saksnr: 12/709	Dok.nr: 5	Off.vurdering: Kopi til:

Partnerskapsavtale

Vedlagt følger underskrevet partnerskapsavtale.

Med hilsen
HUSBANKEN
Region Hammerfest

Snorre Sundquist
Regiondirektør

Rigmor Richardsen

15.03.2012
- 0 MAR 2012

Partnerskapsavtale

Mellom

Sør-Varanger kommune

og

Husbanken

For perioden 2012-2016

1. Bakgrunn

Et godt sted å bo er en viktig forutsetning for integrering og deltakelse i samfunnet. En god bolig er grunnlaget for en anstendig menneskelig tilværelse og vil ofte være avgjørende for innbyggernes helse og deltakelse i arbeidslivet. God boligpolitikk er den mest verdige og langsiktige veien til å ivareta vanskeligstilte på boligmarkedet.

I følge stortingsmeldingen nr. 23 (2003-2004), er visjon og hovedmål for god boligpolitikk:

- Alle skal kunne bo godt og trygt.
  - Velfungerende boligmarked
  - Skaffe boliger til vanskeligstilte
  - Øke antallet miljøvennlige og universelt utformede boliger

Rollefordelingen i norsk boligpolitikk er i hovedtrekk at staten fastsetter boligpolitiske mål og juridiske rammevilkår, tilbyr økonomisk bistand til spesielle formål og bidrar til kompetansetiltak. Husbanken, som statens sentrale gjennomføringsorgan, og skal legge til rette for at kommunen ivaretar sitt boligpolitiske ansvar.

Kommunen planlegger og tilrettelegger for bygging, utbedring av boliger og boområder og har det juridiske ansvaret i gjennomføring av boligpolitikken.

2. Formål

Formålet med avtalen er å etablere et forpliktende og langsiktig samarbeid mellom Husbanken og Sør-Varanger kommune slik at kommunens boligpolitiske målsettinger kan nås.

Avtalen skal sikre forankring og legge føringer for samarbeidet mellom Sør-Varanger kommune og Husbanken.

3. Partene

Husbankens viktigste arbeidsområder er boliger og tiltak for bostedsløse og andre vanskeligstilte, universelt utformede boliger, miljøvennlig boligbygging og god byggeskikk og stedsutvikling. Husbanken disponerer økonomiske virkemidler, bistår med informasjon, rådgivning og kompetanseoppbygging.

Sør-Varanger kommune har som målsetting å arbeide bredt og målrettet på det boligpolitiske området. Kommunen har utarbeidet en boligpolitisk handlingsplan for perioden 2009-2012 som beskriver utfordringene.

4. Samarbeidsområder

Hovedmålet for samarbeidet er økt boligpolitisk kompetanse og - aktivitet.

Partene er enig om å samarbeide om følgende:

- Kompetanseheving innen organisering/forvaltning av boligpolitikken skal sikre eierskap og forankring politisk og administrativt i kommunen.
- Kompetanseheving på alle nivå i kommunen innen fagområdene boligsosialt, universell utforming og miljø og energi, bomiljø og stedsutvikling.
- Metodeutvikling. Bidra til selvstendighet og selvhjelpenhet i boligmarkedet.

- Analyse av boligmarkedet
- Samarbeide for å utvikle tiltak for å dempe prispresset på boligmarkedet
- Husbanken og kommunen involverer hverandre i større boligprosjekter og planprosesser der partene i samarbeid kan bidra til en sosial boligpolitikk.
- Gjennomgang av den boligpolitiske organiseringen i kommunen.
- Boligpolitisk handlingsplan i kommunen rulleres og er integrert i øvrig planverk.
- Sikre bedre utnyttelse av virkemidlene
- Øke antallet kommunalt disponerte utleieboliger, herunder omsorgsboliger/bofellesskap
- Øke antallet universelt utformede boliger i kommunen og boliger tilpasset målgruppene i boligsosial handlingsplan
- Øke kunnskap om ny velferdsteknologi
- Samarbeid med STBB, boligbyggerlag og private aktører for å gjennomføre boligpolitiske tiltak
- Samarbeide om mulighet til å bygge barnebolig med spesialkompetanse slik at tiltak ,tjenester og kompetanse kan tilbys i nærmiljøet
- Samarbeid om bo- og levekår i Nordområdesamarbeidet som partene er engasjert i.
- Utarbeide årlig arbeidsplan for denne avtalen med overordnede mål for satsingen og konkrete tiltak for å nå målene.

5. Forpliktelse til samarbeid

Partnerskapsavtalen gjelder i 4 år, og partene skal sette av ressurser, både økonomiske midler og medarbeidere, til samarbeidet.

- Sør-Varanger kommune:
Denne avtalen signeres av ordføreren og legges fram som referatsak for kommunestyret.

Sør-Varanger kommune setter av ressurser innen berørte enheter og prosjekter for å nå vedtatte målsettinger i hht formålet med partnerskapsavtalen. Strategiutviklingen i kommunen skal integrere målsettingene i denne avtalen.
- Husbanken:
Bistå kommunen gjennom å formidle relevant kompetanse inn i samarbeidet. Husbanken skal prioritere kommunen i hht kompetansetilskuddet, søknader om startlån, boligtilskudd og grunnlån.
Husbanken skal delta på møter i kommunen hvor formålet er boligutviklingsprosjekt.
- Sør-Varanger kommune og Husbanken skal delta på årlige samarbeidsmøter. Sør-Varanger kommune og Husbanken skal prioritere aktiviteter initiert av hver av partene. Partene skal bidra til erfaringsutveksling i avtaleperioden.

6. Oppfølging og rapportering

- Årlige planleggingsmøter
- Halvårlige oppfølgingsmøter

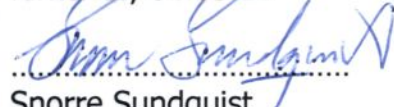
7. Kontaktpersoner:

- Sør-Varanger kommune:** Virksomhetsleder plan og byggesak
- Husbanken:** avdelingsdirektør Plan og utvikling

8. Oppsigelse av avtalen

Hver av partene kan skriftlig si opp avtalen med 6 mnd varsel.

Kirkenes, 01.03.12

.....
Snorre Sundquist
Regiondirektør
Husbanken

.....
Cecilie Hansen
Ordfører
Sør-varanger kommune

Programavtale
for
Husbankens kommuneprogram Bolig for velferd
2016-2020

mellom

Sør-Varanger kommune
og

Husbanken Hammerfest
(Heretter kalt Husbanken)

I. Formålet med avtalen

Avtalen skal regulere det langsiktige og forpliktende samarbeidet mellom kommune Sør-Varanger og Husbanken innenfor Husbankens kommuneprogram Bolig for velferd i avtaleperioden.

II. Grunnlaget for avtalen

Bolig for velferd (2014 -2020)¹ er en nasjonal strategi med mål om at alle skal bo trygt og godt. Strategien skal samle og målrette den offentlige innsatsen om boligsosialt arbeid og boligplanlegging overfor vanskeligstilte på boligmarkedet.

Husbankens kommuneprogram er en operasjonalisering av Bolig for velferd. Husbankens programbeskrivelse (lenke) for kommuneprogrammet gir føringer for programarbeidet.

I samarbeid med kommunene skal Husbanken bidra til trygge og gode boforhold og boområder for vanskeligstilte på boligmarkedet og innbyggerne generelt. Arbeid med universell utforming som fremmer likeverdig samfunnsdeltagelse og egnede boliger og bomiljø i kommunene skal være en integrert del av programarbeidet.

Opptak i kommuneprogrammet er basert på politisk vedtak i kommunen datert 15.06.2016

III. Partene i avtalen

Sør-Varanger kommune og Husbanken er parter i denne avtalen.

IV. Mål for arbeidet

Programarbeidet i kommunen skal favne målsettinger under hovedmål, innsatsområder og målsettinger i strategien Bolig for velferd.

Handlingsplanen vil tydeliggjøre kommunens prioriteringer i programperioden.

Hovedmål 1 Alle skal ha et trygt sted å bo

Innsatsområde: Hjelp fra midlertidig til varig bolig

1. Vanskeligstilte som er i en overgangsfase sikres en varig bolig.
2. Ingen skal bo i midlertidige botilbud i mer enn tre måneder
3. Ingen barnefamilier eller unge skal tilbringe tid i midlertidig botilbud.
4. Rask bosetting av flyktninger i kommunene

Innsatsområde: Hjelp til å skaffe egnet bolig

5. Det utvikles et variert tilbud av egnede boliger i kommunene.
6. Utleieboliger skal være av god kvalitet i et godt bomiljø
7. Vanskeligstilte får veiledning om det private leiemarkedet
8. Vanskeligstilte får hjelp til å kjøpe bolig
9. Vanskeligstilte som bor i en eid bolig skal ha en god og trygg bosituasjon

Hovedmål 2 Alle med behov for tjenester, skal få hjelp til å mestre boforholdet

Innsatsområde: Forhindre utkastelser

10. Kommunene har internkontrollsystemer for husstander som står i fare for å bli kastet ut av boligen

Innsatsområde: Gi oppfølging og tjenester i hjemmet

11. Alle med behov skal motta tilstrekkelig med tjenester til å opprettholde en trygg og god bosituasjon.

¹ Departementene: Bolig for velferd. Nasjonal strategi for boligsosialt arbeid (2014-2020).

Hovedmål 3 Den offentlige innsatsen skal være helhetlig og effektiv

<p>Innsatsområde: Sikre god styring og målretting av arbeidet</p> <p>12. Det boligsosiale arbeidet er kunnskapsbasert og godt organisert på tvers av sektorer og forvaltningsnivåer.</p> <p>13. Boligtilbud og tjenester utvikles i dialog med brukerne</p>	<p>Innsatsområde: Stimulere til nytenking og sosial innovasjon</p> <p>14. Innovasjon og utvikling av det boligsosiale arbeidet gjøres i samarbeid og samhandling mellom ulike involverte aktører</p>
<p>Innsatsområde: Planlegge for gode bomiljø</p> <p>15. Kommunene tar boligsosiale hensyn i areal- og samfunnsplanleggingen. Kommunene planlegger for mange nok boliger, og boliger og nærmiljø av god kvalitet.</p>	

I tillegg skal Sør-Varanger kommune og Husbanken arbeide for Boligpolitisk handlingsplan 2016-2020 gjennom programperioden.

Konkrete målsettinger legges inn i handlingsplanen.

V. Partenes ansvarsområder

Kommunene har ansvar for å planlegge og gjennomføre programarbeidet lokalt. Husbanken skal administrere programarbeidet sentralt og regionalt, bistå faglig og bidra med sine samlede økonomiske virkemidler i arbeidet.

Forankring, organisering og samarbeid

Programarbeidet skal være forankret i relevante interne enheter i kommunen og koordinert med tilgrensende arbeid. Husbanken skal forankre programarbeidet i egen organisasjon, og hos andre velferdsaktører som har ansvar for strategien *Bolig for velferd*.

Partene skal etablere en programledelse med ansvarlige personer på ledernivå og operativt nivå.

Partene skal søke samarbeid med relevante kunnskapsmiljø og andre eksterne samarbeidspartnere. Videre skal partene samarbeide om effektiv og helhetlig bruk, og utvikling av Husbankens virkemidler slik at disse understøtter arbeidet.

Kunnskapsutvikling og erfaringsdeling

Kunnskapsutvikling, læringsprosesser og innovasjon er prioriterte aktiviteter i programmet. Kommunen skal basere sitt programarbeid på et oppdatert kunnskapsgrunnlag, og videreutvikle dette grunnlaget gjennom avtaleperioden. Husbanken bidrar med statistikk i form av faktaark om Husbankens låne- og tilskuddsordninger, demografi og boligmarked mv.

Husbanken vil tilrettelegge for læringsarenaer mellom partene i programarbeidet, og samarbeide med statlige aktører og andre samarbeidspartnere for å utvikle og dele kunnskap og erfaring. Partene skal dele kunnskap og erfaring gjennom egne kommunikasjonskanaler. Videre skal kommunene sammen med Husbanken og andre samarbeidsaktører samle, dokumentere og formidle kunnskap og gode eksempler fra arbeidet på den digitale læringsplattformen Veiviseren Bolig for velferd (veiviseren.info).

Husbanken gjennomfører årlige kommuneundersøkelser knyttet til programarbeidet for å samle kunnskap om status på feltet, herunder også om samarbeidet mellom partene

Handlingsplan og rapportering

Ved oppstart av arbeidet skal kommunen utarbeide en handlingsplan i henhold til felles mal utformet av Husbanken. Handlingsplanen skal inneholde en langsiktig del og en del som beskriver den årlige innsatsen i arbeidet. Planen vil være grunnlag for søknad om årlig økonomisk støtte.

Kommunene utarbeider

- Årlig rapportering på måloppnåelse etter felles mal utformet av Husbanken.
- Halvårlig rapportering på status i arbeidet. Sluttrapport i avslutningsfasen av programarbeidet. Sluttrapporten oppsummerer resultatene fra arbeidet og gir et kunnskapsbasert grunnlag for videreføring.

Husbanken har ansvar for å gi forutsigbare rapporteringskrav og følge opp rapporteringen fra kommunen.

Finansiering

Årlig handlingsplan legger grunnlag for mulige søknader om økonomiske virkemidler fra Husbanken. Det forutsettes kommunal egenandel. De tas forbehold om årlige bevilgninger og endring av retningslinjer.

Programkommunene vil være prioritert ved tildeling av økonomiske midler fra Husbanken.

Strategien *Bolig for velferd* er en felles statlig innsats, og det legges til rette for økt samfinansiering av statlige virkemidler i kommunalt utviklingsarbeid. Kommunen oppfordres derfor til å se statlige virkemidler i sammenheng og også søke andre tilskuddsmidler der det er hensiktsmessig.

VII. Avtalens varighet

Avtalen er inngått mellom Husbanken og kommunen og gjelder for perioden 2016- 2020.

VIII. Oppfølging av avtalen og programarbeidet

Det gjennomføres et årlig ledermøte i programperioden for å drøfte måloppnåelse og status i arbeidet, og gjennomgå prioriteringer gjort i handlingsplan.

Ansvarlige på operativt nivå i kommunen og Husbanken, skal holde løpende kontakt i hele avtaleperioden og som minimum møtes halvårlig for drøfting av arbeidet.

Kontaktpersoner

Kommune ----- Ansvarlig på ledernivå

----- Ansvarlig på operativt nivå

Husbanken ----- Ansvarlig på ledernivå

..... Ansvarlig på operativt nivå

Oppsigelse av avtalen

Hver av partene kan skriftlig si opp denne avtalen med 3 måneders varsel.

Sted... Kirkenes...Dato15.06.2016.....

.....

Rådmann i Sør-Varanger kommune

.....

Regiondirektør i Husbanken Hammerfest

Vedlegg: Programbeskrivelse for Husbankens kommuneprogram 2016-2020

SØR-VARANGER KOMMUNE

Boks 406, 9915 Kirkenes
Tlf. 78 97 74 00. Fax 78 99 22 12
E-post: postmottak@sor-varanger.kommune.no
www.svk.no

SAKSFRAMLEGG Sak til politisk behandling

Saksbehandler: Ane-Marie H. Solli Enhetsleder: Ane-Marie H. Solli, tlf. 78 97 74 40	Dato: 26.05.2016
Arkivsak: <arkivsaksnr>	
Saksordfører: Abrahamsen, Beate	

Utvalg	Saksnummer	Dato
Utvalg for levekår	021/16	06.06.2016

SØR-VARANGER KULTURSKOLE - RAMMEPLAN DEL 1 OG 2

Vedlagte dokumenter:

Mangfold og fordypning - rammeplan for kulturskolen

Kort sammendrag:

Norsk kulturskoleråds landsmøte vedtok i oktober 2014 en ny rammeplan for kulturskolen i Norge. Rammeplanen «Mangfold og fordypning» består av en generell del som sier noe om kulturskolens samfunnsmandat og formål. Fagplanene i den nye rammeplanen skal være ferdig innen mai 2016. Sør-Varanger kulturskole er én av tre «pilotkulturskoler» i Finnmark, og skal etter endt prøveperiode ha levert et hørings svar vedr. fagplanene. Kapitlet om kvalitet i kulturskolen skal også være ferdigstilt i løpet av vår/sommer 2016. I løpet av skoleåret 2016/17 skal det utarbeides lokale læreplaner ved den enkelte kulturskole.

Ettersom kulturskolen som skoleslag ikke har lovfestet plikt om rammeplan/fagplaner på linje med grunnskolen, må dette vedtas i den enkelte kommune. Sør-Varanger kulturskole har tidligere lagt til grunn forrige rammeplan fra 2003 «På veg til mangfold» i sitt arbeid, som også var grunnlaget for Kulturskoleplanen 2004 i Sør-Varanger kommune. Det vil være naturlig og implementerer den nye rammeplanen i det videre arbeidet.

I planstrategi for kommunen henvises det til at kultur er et viktig moment for både å oppnå mål om befolkningsvekst, samt beholde attraktiv arbeidskraft. Det skal også utarbeides en helhetlig strategiplan for barn og unges oppvekst. Å ha et godt og bredt kulturskoletilbud med en kvalitativ forankring i styringsverktøy som ny rammeplan, anses som sentralt for Sør-Varanger kommune.

Rammeplanen «Mangfold og fordypning» har som utgangspunkt å inngå i kommunens

plandokumenter. Det er ønskelig at kulturskoleplanen er en del av kommunens planer innen områder som utdanning, kultur og helse. Gjennom «Mangfold og fordypning, rammeplan for kulturskolen» foreligger muligheten til å få en mer felles pedagogisk plattform innen kulturskolearbeidet, både lokalt og nasjonalt, samt et rammeverk som utgangspunkt for å utarbeide lokale læreplaner. Dette er med på å sikre et felles mål for kulturskolen blant skoleeier, ledere og lærere.

Faktiske opplysninger:

Kommuneplanens hovedmål:

Sør-Varanger kommune skal utvikles til et lokalsamfunn som gir grunnlag for befolkningsvekst i alle deler av kommunen. Arealdisponering og offentlig service og tjenesteproduksjon skal dimensjoneres ut fra en samlet befolkning på 12.000 innbyggere ved planperiodens utløp, og ha en kvalitet som gjør kommunen attraktiv som bosted og for etableringer og knoppskyting i privat næringsliv.

Hovedmålet vil være retningsgivende for de politiske og administrative prioriteringer i hele den kommunale organisasjon i planperioden. Ut fra dette, skal det gjøres vurderinger i forhold til følgende satsingsområder:

Næringsutvikling:

Infrastruktur:

Barn og ungdom:

Folkehelse:

Kompetansebygging:

Økonomi:

Universell utforming, jfr bestemmelser i plan og bygningslov:

Alternative løsninger:

Forslag til innstilling:

Rammeplanen «Mangfold og fordypning» vedtas som gjeldende rammeplan for Sør-Varanger kulturskole. Rammeplanen vil ligge til grunn for arbeidet med felles pedagogisk plattform innen kulturskolearbeidet, både lokalt og nasjonalt. Den skal videre være grunnlaget for utarbeidelse av lokale læreplaner innen kulturskole fagene, samt sikre felles mål for kulturskolen.

Nina Bordi Øvergaard
rådmann

- Dette dokumentet er godkjent elektronisk i Sør-Varanger kommune og har derfor ingen signatur. -

Rammeplan for kulturskolen

MANGFOLD OG FORDYPNING

Lise Lunell, Gjensidig kunst- og kulturskole

 NORSK KULTURSKOLERÅD

FORORD

Norsk kulturskole - et unikt skoleslag

De kommunale kulturskolene har en viktig rolle i det norske opplæringssystemet og i det lokale kulturlivet. Siden oppstarten på 1960-tallet har kulturskolene hatt en sterk utvikling og vekst. Landets kommunale kulturskoler har i dag rundt 125 000 elevplasser¹. Mange offentlige utredninger og meldinger vitner om et stort engasjement for skoleslaget.

Siden 1997 har kulturskolene vært hjemlet i Opplæringsloven:

§ 13-6. Musikk- og kulturskoletilbud:

«Alle kommuner skal, aleine eller i samarbeid med andre kommuner, ha eit musikk- og kulturskoletilbud til barn og unge, organisert i tilknytning til skoleverket og kulturlivet ellers»

Den norske kulturskolemodellen har vakt stor interesse også utenfor landets grenser, i det europeiske kulturskolesamarbeidet og i våre nordiske naboland.

Et klart uttrykk for dette er Nordisk råds kultur- og utdanningsutvalg uttalelse/2009:

«Udvalget ser meget gerne at Kulturskoleordningen i Norge på sigt spredtes og bliver til nationale satsninger i hele Norden».

Utfordringer

Norsk kulturskoleråds visjon er «Kulturskole for alle». Dette er en sentral ambisjon i oppbygging av kulturskolene. Kulturskolen skal kjennetegnes av høy kvalitet og rikt mangfold, og skal ivareta både bredde og talent.

Kulturutredningen 2014 peker på utfordringen som ligger i å løse kulturskolens sammensatte samfunnsoppdrag. Kulturskolen må også videreutvikle et større mangfold i tilbudet for å bedre rekrutteringen av barn og unge med ulik kulturell bakgrunn.

Rammeplanen

Kulturskolens tilbud skal ha høy kvalitet både faglig og pedagogisk. I framtida skal kulturskolen kunne tilby større fleksibilitet i organisering av sine tilbud samt gi tydeligere beskrivelser av mål, innhold og arbeidsmåter. Rammeplanen møter disse utfordringene.

Planen kategoriserer de ulike tilbudene i tre opplæringsprogram, som ivaretar aktivitet, opplæring og fordypning. Det er et mål å kunne etablere tilbud av høy

---

¹ Grunnskolens Informasjonssystem (GSI) pr okt 2013

kvalitet innen grunnprogrammet, kjerneprogrammet og fordypningsprogrammet.

Rammeplanen «Mangfold og fordypning» bygger på Norsk kulturskoleråds *Strategi 2020* og på rammeplanen fra 2003 - «På vei til mangfold».

Planen legger også til grunn *Kunnskapsløftet* fra 2006, kulturløftene fra 2005 og 2009, *Kulturskolen -utviklingen av de kommunale kulturskolene som gode lokale ressursentre* (2010), *Kulturutredningen 2014* og *Meld. St. 20 (2012–2013) På rett vei - Kvalitet og mangfold i fellesskolen*.

Norsk kulturskoleråds styre oppnevnte Rammeplanutvalget etter vedtak på Norsk kulturskoleråds landsmøte i 2012.

Utvalget har bestått av:

Eirik Birkeland, leder

Morten Christiansen

Kristin Geiring

Eivind Nåvik

Inger-Anne Westby

Wenche Waagen

Robert Øfsti

Knut Øverland, sekretær

Innholdsfortegnelse

Innledning.....	5
KAPITTEL 1 – KULTURSKOLENS SAMFUNNSOPPDRAG.....	6
1.1. Kulturskolens oppdrag	6
1.2. Kulturskolens verdigrunnlag.....	7
1.3. Kulturskolens formål.....	7
1.4. Kulturskolens mål	8
1.5. Kulturskolens rolle som lokalt ressurscenter	8
1.6. Kulturskolens fag	10
1.7. Organisering av opplæringen	10
KAPITTEL 2 - PRINSIPPER OG RETNINGSLINJER FOR KULTURSKOLEVIRKSOMHET	13
2.1. Kommunens ansvar som skoleeier	13
2.2. Skoleleders ansvar	14
2.3. Samarbeid om elevens læring	14
2.4. Lærerrollen og profesjonen.....	16
2.5. Kompetansekrav for tilsetting i kulturskolen.....	16
2.6. Kvalitet i kulturskolen	17
2.7. Lokalt utviklingsarbeid, læreplanarbeid og forskning	18

Innledning

Kulturskolen ivaretar et mangfold av kunst- og kulturfag og har som oppgave å utvikle kunstfaglig kompetanse og uttrykksevne så vel som kreativitet, kritisk sans, kulturell og sosial kompetanse. Dette er grunnleggende for livsmestring og danning.

Kunsten former identitet og øker forståelse for andres uttrykk. Gjennom arbeid med kunst utvikles fantasi og sanselighet, og som deltagere i kulturelle fellesskap utvikler vi vår trygghet og forståelse for hva det vil si å være menneske, alene og sammen med andre.

Kulturskolen skal gi et tilbud av høy faglig og pedagogisk kvalitet og representerer en vesentlig fordypning utover det obligatoriske skoleverket. Opplæring i kulturskolefagene er individuelt tilpasset, langsiktig innrettet og kan gi elever en livslang interesse, for noen også et grunnlag for yrkesutdanning innen kunstfag.

Kulturskoletilbudet har en bredere kunstfaglig portefølje enn grunnopplæringen og retter seg i hovedsak mot barn og unge i alderen 0-19-år. Kulturskolens programtilbud skal ivareta læring, opplevelse, skaping og formidling på alle nivå gjennom bred rekruttering og planmessig opplæring. Tilbudene skal være relevante for elever som ønsker å kvalifisere seg for videregående opplæring og høyere utdanning innen kunstfag. Som lokalt ressurscenter skal kulturskolen også medvirke til å styrke kulturell kompetanse og utfoldelse i lokalsamfunnet gjennom forpliktende samarbeid med skole-, kultur- og helsesektoren. Dette samarbeidet retter seg mot alle innbyggere i kommunen.

Rammeplanen er et grunnlagsdokument for utviklingen av nasjonale standarder og lokale læreplaner i skoleslaget. Den forutsetter at det etableres kvalitetssikringssystem for systematisk oppfølging av kulturskolenes virksomhet.

Kapittel 1 beskriver kulturskolens verdiforankring, rolle i opplæringen og som lokalt ressurscenter. Kapittel 2 beskriver rammer, prinsipper og pedagogiske retningslinjer. Kapittel 3 beskriver det faglige og pedagogiske innholdet for det enkelte undervisningsfag.

KAPITTEL 1 – KULTURSKOLENS SAMFUNNSOPPDRAG

1.1. Kulturskolens oppdrag

1.1.1. Opplæringsloven

Kulturskolens samfunnsoppdrag er forankret i Opplæringslovens paragraf § 13-6:

”Alle kommunar skal aleine eller i samarbeid med andre kommunar ha eit musikk- og kulturskuletilbod til barn og unge, organisert i tilknytning til skoleverket og kulturlivet elles.” (1997)

Samarbeidet med skoleverket knytter kulturskolens oppdrag sammen med grunnskolens målsetting:

”Opplæringens mål er å utvide barns, unges og voksnes evner til erkjennelse og opplevelse, til innlevelse, utfoldelse og deltakelse.” (Læreplanverket K06).

1.1.2. Norges forpliktelser i henhold til UNESCO-konvensjonene om barns rettigheter og om vern av immateriell kulturarv

Kulturskolens formål og målsettinger kan bidra til å ivareta forpliktelser Norge har gjennom internasjonale konvensjoner.

Norge ratifiserte FNs barnekonvensjon den 8. januar 1991, og i 2003 ble barnekonvensjonen med tilleggsprotokoller tatt direkte inn i norsk lov gjennom menneskerettighetslovene § 2-4. Barns rettigheter til kunst og kultur er nedfelt i barnekonvensjonens § 30 og 31:

Artikkel 30

I stater hvor det finnes etniske, religiøse eller språklige minoriteter eller personer som tilhører en urbefolkning, skal et barn som tilhører en slik minoritet eller urbefolkningen, ikke nektes retten til sammen med andre medlemmer av sin gruppe å leve i pakt med sin kultur, bekjenne seg til og utøve sin religion, eller bruke sitt eget språk.

Artikkel 31

1. Partene anerkjenner barnets rett til hvile og fritid og til å delta i lek og fritidsaktiviteter som passer for barnets alder og til fritt å delta i kulturliv og kunstnerisk virksomhet.

2. Partene skal respektere og fremme barnets rett til fullt ut å delta i det kulturelle og kunstneriske liv og skal oppmuntre tilgangen til egnede og like muligheter for kulturelle, kunstneriske, rekreasjons- og fritidsaktiviteter.

Norge samtykket den 17.10.2003 til ratifikasjon av UNESCOs konvensjon om vern av den immaterielle kulturarven.

Immateriell kulturarv kommer blant annet til uttrykk gjennom muntlige tradisjoner

og uttrykk, utøvende kunst, sosiale skikker, ritualer og høytidsfester, kunnskap og praksis som gjelder naturen og tradisjonelt håndverk.

Kulturskolen kan gi verdifulle bidrag til dette arbeidet. Møter med kulturarv viser elevene hvilken historisk og kulturell sammenheng de står i. Kulturarven som fortid; med dens produkter, tradisjoner og tankesett, som nåtid; gjennom elevenes referanser og skapende uttrykk her og nå, og som framtid; der elevene skal bruke det lærte i en hittil ukjent verden.

1.2. Kulturskolens verdigrunnlag

Kulturskolen bygger på et humanistisk menneskesyn og på samfunnsverdier som fellesskap, ytringsfrihet, menneskeverd og demokrati. Det norske fellesskapet rommer et voksende mangfold av kulturelle uttrykk. Ved å anerkjenne og synliggjøre mangfoldet, kan kulturskolen bidra til å videreføre og fornye vår kulturarv. Å respektere andre kulturer enn sin egen forutsetter at en har kjennskap til sin egen kultur og har trygghet i egen identitet. Kulturaktiviteter skaper arenaer for tilhørighet og sosialt fellesskap og kan inspirere til deltagelse i det uenighetsfellesskapet som er en forutsetning for et fungerende demokrati.

For kulturskolen er det naturlig å legge ytringskulturbegrepet til grunn for sin virksomhet

(Kulturutredningen 2014). Begrepet ytringskultur avgrenses her til kunstnerisk virksomhet, kunstfaglig opplæring, publikumsmøter knyttet til denne opplæringen og vern og videreføring av materiell og immateriell kulturarv. Begrepet omfatter både den profesjonelle og ikke-profesjonelle utøvelsen av disse uttrykksformene samt å møte slike kulturelle uttrykk som publikum.

Kulturskolens hovedanliggende er å utvikle og ivareta kunstnerisk og kulturell kompetanse. Til grunn ligger et helhetlig syn på mennesket og ideen om at alle mennesker har formsans og uttrykksbehov som kan utvikles gjennom opplæring. Kunst- og kulturuttrykk berører grunnvilkår ved vår tilværelse som glede, lengsel, drømmer, melankoli og ensomhet, og er fundamentale i dannelsesprosessen.

1.3. Kulturskolens formål

Kulturskolen skal gi opplæring av høy faglig og pedagogisk kvalitet til alle barn og unge som ønsker det. Formålet med opplæringen er å lære, oppleve, skape og formidle kulturelle og kunstneriske uttrykk. Kulturskolen er en sentral del av den sammenhengende utdanningslinjen som kan kvalifisere elever med særlig interesse og motivasjon til opptak i høyere kunstfaglig utdanning. Opplæringen skal bidra til barn og unges danning, fremme respekt for andres kulturelle tilhørighet, bevisstgjøre egen identitet, bli kritisk reflekterende og utvikle egen livskompetanse.

Kulturskolen skal også være et lokalt ressurscenter og en samarbeidende aktør i

grunnopplæringen og kulturlivet i den enkelte kommune. Regionalt kan interkommunale samarbeidsmodeller sikre økt mangfold og høy kvalitet i tilbudene. Nasjonalt er den en del av en landsomfattende kulturell infrastruktur som bidrar til å løfte fram kunst og kultur som bærende elementer i samfunnsutviklingen.

Det norske samfunnet består av mange ulike befolkningsgrupper og det er stor variasjon av kulturelle uttrykk. Økende geografisk mobilitet og internasjonalisering bidrar til at samfunnet er langt mer komplekst enn tidligere. Kulturskolen bør gjenspeile mangfoldet gjennom et bredt sammensatt tilbud i opplæringen, både når det gjelder undervisning, formidling og skapende virksomhet.

1.4. Kulturskolens mål

Kulturskolen skal

- gi alle elever mulighet til å utvikle kunnskaper og ferdigheter i kunstoffag
- gi alle elever mulighet til å finne og formidle egne kunst- og kulturuttrykk
- styrke elevenes estetiske, sosiale og kulturelle kompetanse
- styrke elevenes evne til kritisk refleksjon og selvstendige valg
- gi fordypningsmuligheter som kan danne grunnlag for videregående og høyere utdanning innen kunst- og kulturfag
- i samarbeid med skoleverket bidra til et helhetlig kunst- og kulturfaglig tilbud til alle barn og unge
- som lokalt ressurscenter medvirke til å styrke kulturell kompetanse og utfoldelse
- i samarbeid med kulturlivet tilby kunst- og kulturfaglig støtte til opplæring og formidling til hele lokalsamfunnet

1.5. Kulturskolens rolle som lokalt ressurscenter

Kulturskolen skal samarbeide med skole- og kultursektor og medvirke til å styrke kompetanse og kulturell utfoldelse i lokalsamfunnet. Det innebærer et forpliktende samarbeid med barnehager, grunnskoler, videregående skoler, det lokale kulturlivet og profesjonelle aktører innen kunst- og kulturformidling.

1.5.1. Kulturskolen og grunnopplæringen

Den generelle delen av læreplanen som gjelder både grunnskole og videregående opplæring framhever mulighetene i kunstmøter:

”I møtet med skapende kunst kan en rykkes ut av vaneforestillinger, utfordres i anskuelser og få opplevelser som sporer til kritisk gjennomgang av gjengse oppfatninger og til brudd med gamle former.” (K06).

Kulturskolens kunst- og kulturfaglige kompetanse kan supplere den obligatoriske opplæringen gjennom et tett samarbeid med skoleverket. Den kulturelle skolesekken (DKS) inngår i grunnskolens tilbud til alle elever. Gjennom konserter, forestillinger og utstillinger møter elevene profesjonelle kunstnere flere ganger hvert skoleår, og kulturskolelærere kan være aktive utøvere innenfor DKS-tilbudene.

Kulturskolens lærere og elever kan også initiere samarbeid med grunnskole og DKS om lokale produksjoner. På den måten kan elevene i grunnskolen få tilgang til produksjoner med både nasjonale, regionale og lokale utøvere. Det er også etablert kunst- og kulturtilbud til barn i førskolealder og for eldre etter mønster av Den kulturelle skolesekken. Kulturskolens lærere og elever er naturlige bidragsytere i formidlingen til disse målgruppene.

Samarbeidet mellom kulturskole og grunnopplæring bør foregå både på elevnivå, lærernivå og ledernivå. Det kan for eksempel være samarbeid om store forestillinger og produksjoner som gjenspeiler kulturelt mangfold, integrering av kunst- og kulturperspektivet i fag, utstyr og lokaler, utvikling av metoder og læringsmiljø, pedagogisk veiledning og kulturskolen som utstillings- og konserttilbyder.

Undervisningen foregår både individuelt og i små og større grupper. Mens grunnopplæringa er aldersdelt og organisert i klassetrinn, har kulturskolens undervisning større grad av aldersblanding. Det kan bidra til nettverk mellom elever fra ulike miljøer, klassetrinn og skoler, og aldersblandingen styrker læringsmiljøet i kulturskolen. I kulturskolens rolle som lokalt ressurscenter inngår også samarbeid med helsesektoren, bl.a. med barnevern, sosialtjeneste, flykningtjeneste, helsesøster og eldreomsorg.

Kulturskolen utgjør en viktig forberedelse til de studieforberedende utdanningsprogrammene Musikk, dans og drama samt studiespesialisering med formgivningsfag i videregående skole. Kulturskolen må sikte mot en kontinuerlig styrking av utdanningslinjen fra begynnernivå til profesjonell utøvende virksomhet, nasjonalt og internasjonalt.

1.5.2. Kulturskolen og kulturlivet

I det lokale kulturlivet møtes barn, unge og voksne på ulike arenaer for kunst- og kulturaktivitet. Gjennom deltagelse i frivillige organisasjoner, lærer barn og unge hvordan demokratiske fellesskap fungerer. I samarbeid med det profesjonelle kulturlivet, kan eleven møte viktige rollemodeller som kan få stor betydning for motivasjon og arbeidsinnsats.

For korps, kor, teaterlag, dansegrupper og foreninger som benytter seg av opplæringstilbudet gjennom kulturskolen, skal skoleslaget være viktig støtte for å sikre kvalitet og kontinuitet. Kunst- og kulturmiljø i lokalsamfunnet er viktige samarbeidspartnere for kulturskolen. Kulturskolen og kulturlivet er gjensidig avhengig av at begge parter gjør en kvalitativt god jobb for å rekruttere nye medlemmer.

Samarbeidet mellom kulturskolen og kulturlivet kan for eksempel omfatte avtaler om

bruk av kulturskolens lærere som dirigenter, akkompagnatører, produsenter, instruktører, regissører og lys- og lydteknikere. Kulturskolens oppgave er her å støtte opp om det frivillige kulturlivets aktiviteter med den kompetanse kulturskolens personale representerer. Investering i og felles bruk av utstyr og lokaler er andre eksempler på hvordan det frivillige kulturlivet og kulturskolen kan bidra til at ressurser utnyttes på best mulig måte.

En annen viktig aktør er Ungdommens kulturmønstring (UKM) som gjennom lokale kulturfestivaler vektlegger ungdommenes egne kulturuttrykk. Mønstringene er en arena for formidling, læring og opplevelse. UKM ivaretar også de ungdommene som deltar på ikke-institusjonaliserte kunst- og kulturarenaer. Kulturskolen og UKM kan samarbeide om forberedelsene til og gjennomføringen av den lokale mønstringen.

Kulturskolen kan også være en velegnet arena for kulturelt entreprenørskap gjennom samarbeid med lokale, regionale og nasjonale aktører. I rollen som ressurscenter er kulturskolen involvert i store deler av kommunens kunst- og kulturfaglige tilbud og ivaretar på den måten en viktig funksjon i den lokale kulturelle grunnmuren.

1.6. Kulturskolens fag

Kulturskolens fag er primært musikk, dans, teater, visuell kunst og skapende skriving. Også undervisning i andre fag som hører ytringskulturen til, kan tilbys (se 1.2). Fagplaner for disse fagene finnes i rammeplanens kapittel tre. Fagplanene ivaretar målene for kulturskolen på fagenes premisser. Læringsmål, innhold, varierte arbeidsformer, fleksibel organisering av tilbudene og ulike vurderingsformer skal inngå i de enkelte fagplaner. Alle elever i kulturskolen skal få undervisning som er tilpasset deres interesse og forutsetninger. I tillegg til skal det utvikles lokale læreplaner for den enkelte kulturskoles tilbud.

For å kunne gi attraktive tilbud og dermed sikre bred rekruttering til skoleslaget, skal kulturskolen vektlegge mangfold i sine undervisningstilbud. Den enkelte kulturskole er ansvarlig for å utvikle lokale læreplaner med basis i rammeplanen for alle fag skolen tilbyr.

1.7. Organisering av opplæringen

Undervisningen i kulturskolens fag organiseres innenfor tre opplæringsprogram med ulik profil og målsetting: **Grunnprogrammet, Kjerneprogrammet og Fordypningsprogrammet**. Programmene skal ivareta behovet for tilpasset opplæring og er gradert i forhold til undervisningsmengde og krav til egeninnsats. Det ligger et stort faglig-pedagogisk potensial i videre utvikling av samvirket mellom individuell oppfølging og gruppeundervisning.

Gjennom opplæringen skal alle elever få mulighet til å uttrykke seg overfor et bredt publikum. Konserter, forestillinger og utstillinger skal inngå i opplæringen for alle elever som en integrert del av undervisningen. Alle elever skal få tilbakemeldinger på egen

utvikling og egne resultat gjennom utviklingssamtaler.

For elever som ønsker å gå videre med kunstfaglig utdanning, skal opplæring i kulturskolen gi grunnlag for å kunne kvalifisere seg til studieprogram for Musikk, dans og drama samt studiespesialisering med formgivningsfag, til høyere utdanningsinstitusjoners talentprogram og til høyere kunstfaglig utdanning.

➤ **Grunnprogrammet**

Programmet har åpent opptak for alle elever som ønsker det.

Undervisningen skal bidra til å utvikle kreative evner, faglig kompetanse og samarbeidsevne som grunnlag for personlig utfoldelse.

Grunnprogrammet omfatter fagtilbud som er særskilt egnet for gruppe- og ensembleundervisning. Det kan eksempelvis være grupper innen musikk, dans, teater, visuell kunst, lek- og rytmikkbasert begynneropplæring, tilbud for elever med spesielle behov og grupper som kombinerer ulike fag. Undervisningen kan gis i form av introduksjonskurs, begynneropplæring eller som opplæring for viderekommende.

Krav til deltagelse og egeninnsats spesifiseres nærmere i det enkelte undervisningstilbud.

➤ **Kjerneprogrammet**

Programmet har åpent opptak for elever som er motivert for større undervisningsmengde og systematisk egeninnsats.

Innholdet i undervisningen skal bidra til å utvikle kreative evner, håndverksmessig og kunstnerisk kompetanse og samarbeidsevne.

Undervisningen gis som begynneropplæring eller som opplæring for viderekommende.

Programmet skal kunne kvalifisere for videregående utdanning og er basert på langsiktighet, progresjon og systematisk trening. Undervisningen er tilpasset den enkelte elev og foregår både individuelt, i grupper og i ensembler.

➤ **Fordypningsprogrammet**

Fordypningsprogrammet har opptaksprøver.

Undervisningen vektlegger utviklingen av kreative evner, håndverksmessig og kunstnerisk kompetanse, selvstendighet og samarbeidsevne.

Undervisning og veiledning er tilpasset den enkelte elev og foregår både individuelt, i grupper og ensembler.

Fordypingsprogrammet er for elever som har særlig interesse og forutsetninger for å arbeide med faget. Undervisningstilbudet skal være vesentlig forsterket med hensyn til innhold og omfang i forhold til kjerneprogrammet.

Det stilles krav til høy og målrettet egeninnsats

Programmet skal kunne kvalifisere for videregående opplæring og høyere utdanning. Deler av undervisningen kan foregå i samarbeid med andre institusjoner på regionalt og nasjonalt nivå.

Den enkelte kulturskole avgjør selv fagtilbudet, organisering av tilbudene og utformingen av lokale læreplaner på grunnlag av rammeplanen. Innenfor de fagene skolen tilbyr, skal den lokale læreplanen omfatte beskrivelse av alle tre programmene.

For å styrke kvalitet og bredde i det samlede undervisningstilbudet, oppfordres den enkelte kulturskole til å delta i interkommunalt og regionalt samarbeid, samarbeid med lokale kunst- og kulturmiljøer, videregående skole, og med høyere utdanningsinstitusjoner og deres talentutviklingsprogram.

De tre opplæringsprogrammene er nærmere beskrevet i innledningen til de sentralt gitte fagplanene i kapittel 3.

KAPITTEL 2 - PRINSIPPER OG RETNINGSLINJER FOR KULTURSKOLEVIRKSOMHET

Innledning

Opplæringsloven § 13-6 pålegger alle kommuner i Norge å ha et musikk- og kulturskoletilbud enten alene eller i samarbeid med andre kommuner. Prinsippet om likeverdighet i skole- og utdanningstilbud er en overordnet kultur- og utdanningspolitisk målsetting i Norge, og rammeplanen skal bidra til å sikre felles nasjonale normer for mål, innhold og kvalitet i kulturskolene.

2.1. Kommunens ansvar som skoleeier

Kommunen har som skoleeier ansvaret for at kulturskolens tilbud følger nasjonale føringer gitt i rammeplanen. Kulturskolen skal inngå i kommunens plandokumenter og kan være en del av kommunens strategiarbeid både innen utdanning, kultur og helse.

Skoleeier har ansvar for at kulturskolen har kvalifiserte lærere. I dette inngår å sikre kulturskolelærerne tilsvarende videre- og etterutdanningstilbud som lærerne i skoleverket for øvrig. Kommunen kan initiere samarbeid med andre kommuner/regioner om etter- og videreutdanning og oppmuntre kulturskolen til å ta imot praksisstudenter fra høyere utdanningsinstitusjoner der forholdene ligger til rette for det. Skoleeier kan også initiere samarbeid med høyere utdanningsinstitusjoner om forskning - og utviklingsarbeid i kulturskolens fag.

Kommunen har ansvar for at kulturskolen har lokaler som er tilpasset den undervisningen som tilbys, og kulturskolen skal kunne disponere andre kommunale undervisningslokaler vederlagsfritt. Skoleeier bør sørge for at kulturskolen kan tilby friplasser og moderasjonsordninger for å sikre like muligheter for deltagelse i kulturskolens tilbud.

Med henvisning til opplæringsloven kan kulturskolen inngå i fylkesmannens tilsyn med kommunene. I tillegg til å etterspørre hva slags kulturskoletilbud kommunen har, kan kulturskolens samarbeid med skoleverket og kulturlivet inngå i tilsynet.

I rammeplanen inngår nasjonale fagplaner. De lokale læreplanene skal ivareta både nasjonale normer og lokale tilpasninger med hensyn til mål, innhold, organisering og vurdering. Det skal utarbeides lokale læreplaner for alle fag kulturskolen tilbyr. Skoleeier har ansvar for drift av kulturskolen og for å sikre at kulturskolen har et system for kvalitetssikring av opplæringen.

2.2. Skoleleders ansvar

Den enkelte kulturskole er selv ansvarlig for å gjennomføre det kontinuerlige arbeidet med kvalitetssikring av de tilbud som gis.

Skoleleder må legge til rette for pedagogisk utviklingsarbeid for å videreutvikle kulturskolens fag. Eksempler på utviklingsarbeid kan være forsøk med ulike måter å organisere undervisningen på, bruk av digitale verktøy, produksjon av undervisningsmateriell samt flerkulturelle og tverrfaglige prosjekter. Kompetanseheving for lærere gjennom systematisk kollegabasert samarbeid kan bidra til at læreren videreutvikler egen praksis og refleksjonskompetanse.

For å sikre en kunnskapsbasert utvikling i skoleslaget, er det behov for ytterligere dokumentasjon og empiriske studier knyttet til innhold, arbeidsmåter og vurdering i fagene. Kulturskolelæreren og -lederen bør i større grad skoles i utforsking og dokumentasjon av egne praksiserfaringer, gjerne i samarbeid med høyere utdanning. Kulturskolens personale bør ha muligheter til å delta i regionale, nasjonale og flernasjonale fag- og forskningsnettverk.

2.3. Samarbeid om elevens læring

Kulturskolen har et særlig ansvar for samarbeid med skoleverk, korps, kor, lag, foreninger og frivillige og profesjonelle kunst- og kulturorganisasjoner. På den måten kan eleven møte en helhetlig arena for sin kunstutfoldelse, og få anerkjennelse for kunnskaper og ferdigheter også utenfor kulturskolen. Et læringsmiljø som oppmuntrer til deltagelse i kulturelle fellesskap har stor betydning for elevenes motivasjon.

2.3.1. Samarbeid med foreldre/foresatte

En viktig faktor for at eleven skal lykkes, er at både foreldre og lærere er engasjerte og støttende og har forventninger til at barnet skal lære. En løpende kontakt mellom kulturskole og hjem om elevens utvikling, trivsel, frammøte og øvingsinnsats, er avgjørende for elevens utvikling og framgang.

Elever og foreldre skal gjøres kjent med hvilke forventninger kulturskolen har til elevens innsats i de ulike programmene. De skal også gjøres kjent med kulturskolens læreplan for det aktuelle faget og om hva slags undervisningstilbud de kan forvente. Lærerens krav og forventninger til resultat er av stor betydning for elevens innsats og motivasjon. Det skal utarbeides tydelige og konkrete mål for hva eleven skal lære, og læreren må kunne diskutere og formulere hva som kjennetegner gode læringsprosesser. Lærer og foreldre må sammen motivere eleven til aktiv utfoldelse innenfor sitt kunstfaglige virkefelt, også utenom den organiserte opplæringstida.

Elevens personlige, kunstneriske og håndverksmessige vekst og mestring er det viktigste målet for opplæringen. Kulturskolelæreren må lære eleven å ta ansvar for egen innsats i og mellom undervisningstimene. Metoder for å integrere elevens egen trening og øving i opplæringen, bør være et prioritert tema i undervisningen. En del

kulturskoler har lange tradisjoner for opplæring av elever og foreldre sammen. Det kan stimulere elevens utvikling og lette oppfølgingen i hjemmet. I løpet av skoleåret bør det gjennomføres en til to utviklingssamtaler der lærer og elev/foreldre møtes og hvor elevens læringsprosess og læringsresultater, trivsel og innsats er tema for dialog og vurdering.

Hovedarenaene for elevenes læring er undervisningstimene og hjemmearbeidet. Men læring foregår også i andre sammenhenger. Å delta i ulike formidlingssammenhenger er en viktig del av en læringsprosess. Motivasjon styrkes særskilt når elevene får samhandle med andre som har kommet lengre enn en selv. Elevene må få mulighet til å undre seg og eksperimentere; til å være forskere. De må få oppdage uttrykksmidlene og ta dem i bruk.

Elevmedvirkning og motivasjon henger sammen. Gjennom dialog mellom elev og lærer, der elevene får være med å legge planer, utvikle evne til egenvurdering, si sin mening om miljøet på kulturskolen, undervisningen og hvordan de lærer, får eleven innflytelse på egen læringsprosess.

2.3.2. Samarbeid om en helhetlig kunst- og kulturopplæring

Læreplanverket for grunnskolen appellerer til et samarbeid mellom grunnskole og kulturskole i fagene musikk og kunst og håndverk. I tillegg til samarbeid om innholdet i fagene, kan kulturskolens lærere være en viktig ressurs for grunnskolens undervisning gjennom felles prosjekter. Kulturskolelærere som jobber i kombinerte stillinger mellom kulturskole og grunnskole eller videregående skole, har særlige kunnskaper om kulturskoleelevenes kunst- og kulturfaglige kompetanse. En helhetlig kunst- og kulturopplæring kan ivareta de ulike elevgruppenes behov gjennom systematisk samarbeid og ressursbruk.

Digitale verktøy kan være egnet til elevs arbeid med kunstoffagene. Elevenes mediehverdag er preget av at mange typer kommunikasjon og uttrykksmåter samvirker; for eksempel bilde, lyd, design og verbalspråk. Det kan stimulere til kunst- og kulturprosjekter som ivaretar tverrfaglighet og sidestilte uttrykksformer. Læring gjennom digitale medier er en stadig økende aktivitet for barn og unge, og bør også inngå i kulturskolenes undervisning.

2.3.3. Vurdering for læring

Vurdering for læring innebærer veiledning, tilbakemeldinger til eleven og utviklingssamtaler med foreldre, der hensikten er å skape best mulige betingelser for elevens utvikling. Kulturskolelærernes arbeid med vurdering innenfor ulike fag og program, bør styrkes gjennom systematisk kompetanseheving.

En må belyse sammenhengen mellom kunstneriske mål, kriterier, motivasjon og veiledning. Målet er å utvikle god og framtidsrettet vurderingskultur tilpasset kulturskolens særpreg.

På institusjonsnivå er det nødvendig med løpende vurdering av undervisningsformer og organisering, og av alle støttefunksjoner som bidrar til elevens utvikling.

2.4. Lærerrollen og profesjonen

”Lærerne avgjør ved sin væremåte både om elevens interesser består, om de føler seg flinke og om deres iver vedvarer.” (K06, Generell del).

Lærerens møte med eleven og elevens møte med de kunstneriske aktivitetene er det sentrale i kulturskolen. Kulturskolelæreren må ha et bevisst forhold til sine mange roller som profesjonsutøver: Pedagog, utøver, leder av små og store grupper, organisator, prosjektleder, koordinator, inspirator, kulturbærer, vurderer og kollega.

Ledelsen må legge til rette for at lærerne får dele og kritisk vurdere sin yrkeskunnskap. De må kunne beskrive og begrunne sin praksis med et felles fagspråk. Slik kan ulike kunnskapsformer i større grad komme til uttrykk og profesjonaliteten løftes fram, ikke minst i kontakten med personer og institusjoner utenfor kulturskolen.

Den enkelte kulturskole bør vektlegge og stimulere ulike kompetanser hos læreren. Disse bør være gjenstand for refleksjon og tolkning, og legges til grunn for dialoger om arbeidsmiljø og læringsmiljø.

- Kunstfaglig kompetanse
- Didaktisk kompetanse
- Kommunikativ kompetanse
- Refleksjonskompetanse
- Relasjonskompetanse
- Lederkompetanse
- Læreplankompetanse
- Vurderingskompetanse
- Yrkesetisk kompetanse

Kulturskolens kvalitet vil avhenge av at lærerne har en arbeidssituasjon hvor de kan utvikle seg som utøvere av sitt fag. Lærernes rolle som aktive utøvere skaper gode forbilder for elevene. Som del av profesjonsutviklingen er det avgjørende at både lærergruppe og ledelse får opplæring i lokalt læreplanarbeid, for å bidra i implementeringen av rammeplanen og tilhørende fagplaner.

2.5. Kompetansekrav for tilsetting i kulturskolen

1. For tilsetting i undervisningsstilling skal det normalt kreves:

Høyere kunstfaglig utdanning i utøvende og/eller skapende kunstfag, tilpasset undervisningsoppgavene for stillingen. Som minimum kreves tre års kunstfaglig utdanning. Krav om praktisk pedagogisk utdanning gjelder alle.

Alternativt:

Faglærerutdanning med minimum 120 studiepoeng kunstfag

Skoleeier kan i særlige tilfelle tilsette søkere som ikke tilfredsstiller disse kravene dersom tilsvarende realkompetanse kan dokumenteres.

2. For tilsetting i lederstilling i kulturskolen skal det kreves samme faglige kvalifikasjoner som ved tilsetting i undervisningsstilling. Ledere skal ha minst tre års erfaring fra kulturskole og relevant lederutdanning og/eller relevant ledererfaring.

Skoleeier kan i særlige tilfeller tilsette søkere som ikke tilfredsstiller disse kravene dersom tilsvarende realkompetanse kan dokumenteres.

2.6. Kvalitet i kulturskolen

Undervisningens kvalitet bør være gjenstand for kontinuerlig debatt i kulturskolen. Skoleeier har ansvar for at det finnes et kvalitetssikringssystem for virksomheten, og skoleleder har ansvaret for å gjennomføre et systematisk kvalitetssikringsarbeid. Arbeidet har som mål å bidra til utvikling av kulturskolen på alle målområdene i rammeplanen. Viktige element i kulturskolens kvalitetsarbeid kan være:

Undervisnings- og læringskvalitet:

- Elevenes egeninnsats og aktivitet
- Forholdet mellom mål og realisering av de ulike programmene
- Undervisning, læringsprosesser og læringsmiljø
- Lærerkompetanse og kollegasamarbeid
- Pedagogisk utviklingsarbeid

Kvalitet i rammefaktorer:

- Rutiner for elevopptak
- Mengde undervisningstid og organisering av undervisningen
- Utstyr og lokaliteter
- Ressursbruk

Virksomhetskvalitet:

- Samarbeid mellom hjem og kulturskole
- Kompetanseutviklingsplaner for lærere og ledere
- Samarbeid mellom kulturskole og eksterne kompetansemiljø
- Aktivitetsnivå, antall konserter/forestillinger/utstillinger
- Kulturskolens system for kvalitetssikring
- Langsiktighet i virksomhetsplanleggingen
- Arbeidsmiljø
- Ledelse
- Samarbeid mellom kulturskole og eksterne samarbeidspartnere

Mal for kvalitetssikringssystem finnes i rammeplanens kapittel 3.

2.7. Lokalt utviklingsarbeid, læreplanarbeid og forskning

Kulturskolefeltet er et relativt nytt profesjonsfelt som trenger forskning og utviklingsarbeid for å utvikle kunnskap om skoleslaget. Det er viktig at kulturskolelærere får støtte til å utvikle egen praksis og til å drive faglig-pedagogisk utviklingsarbeid. Det er avgjørende for utviklingen av skoleslaget at både lærergruppe og ledelse kan få muligheter til etter-/videreutdanning i læreplanarbeid for å bidra i implementeringen av ny rammeplan og tilhørende fagplaner samt utarbeiding av lokale læreplaner for kulturskolens fag i den enkelte kommune.

Høyere kunstfaglige utdanningsinstitusjoner kan i samarbeid med praksisfeltet initiere og gjennomføre forskningsprosjekt og pedagogiske og kunstneriske utviklingsprosjekt med fokus på blant annet nye arbeidsmåter og organisering av undervisning, utvikling av nytt undervisningsmateriell, samarbeid om skapende og utøvende virksomhet, tverrfaglige prosjekter, lokalt entreprenørskap og multimediale undervisningsformer.